MANJŠINSKI KOMPAS

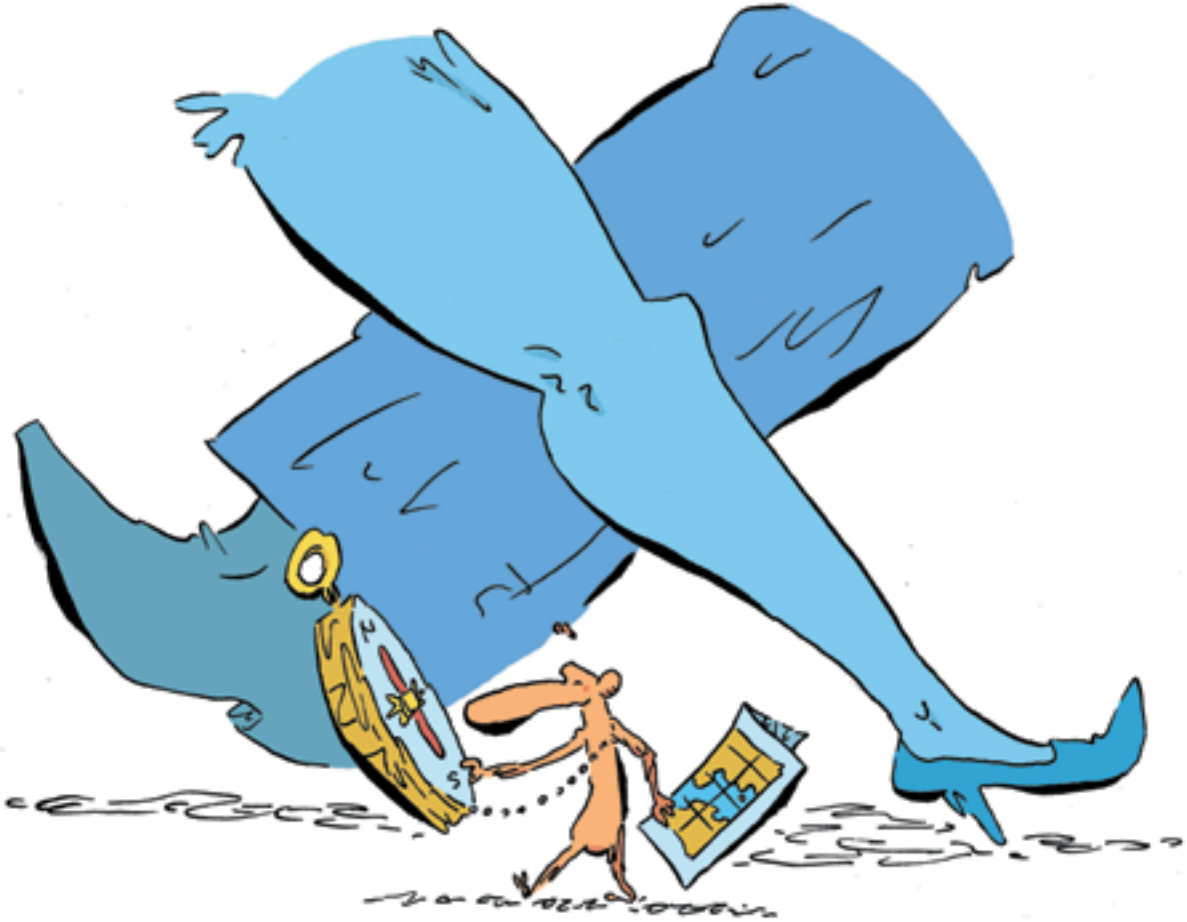

Publikacija s smernicami za večjo socialno vključenost mladih manjšinskih pripadnikov na področjih kulturne dediščine in ustvarjalnega manjšinskega turizma

MANJŠINSKA MLADINOTEKA
BURJA KULTURNO IZOBRAŽEVALNI ZAVOD
Erasmus+

Naslov: Manjšinski kompas

Izdajatelj: Zavod Burja Rimske Toplice, 2020, www.zavod-burja.si

Prispevki: Damir Hauptman, Maja Milas, Nikolina Jureković, Goran Vojnović, Ladislav Suknović, Tomi Prosnik, Sonja Majcen, Metka Bradetić

Ilustracije: Izar Lunaček

Fotografije: Paolo Pelesk (Nikolina Jureković), Žiga Culiberg (Goran Vojnović), Branko Ištvančić (Ladislav Suknović, Tomi Prosnik, Sonja Majcen), Voranc Vogel (Metka Bradetić)

Oblikovanje: Paolo Pelesk

Jezikovni pregled: Ivana Novak

Cena: brezplačna publikacija

URL: www.zavod-burja.si/manjsinska-mladinoteka

Datotečni format: PDF

Datum javne objave: 15.10.2020

www.zavod-burja.si/manjsinska-mladinoteka

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=30818307
ISBN 978-961-95105-2-0 (pdf)

KAZALO

NAMESTO UVODA 4

KONTEKST 6

DEFINICIJE POJMOV 8

POVEZOVANJE, POVEZOVANJE IN POVEZOVANJE 9

IZOBRAŽEVANJE V SLUŽBI ČLOVEKA 15

PRISTOPI ZA USPEŠNO SOBIVANJE MLADIH V SOCIALNEM IN MEDKULTURNEM OKOLJU 18

PRISTOPI ZA RAZVOJ KRITIČNEGA MIŠLJENJA IN DRUŽBENE AKTIVACIJE 27

PRILOŽNOSTI IN PODROČJA AKTIVNEGA UDEJSTVOVANJA MLADIH MANJŠINSKIH PRIPADNIKOV V LOKALNEM OKOLJU 30

VLOGA KULTURNE DEDIŠČINE V TURIZMU 35

SMERNICE ZA AKTIVNO VKLJUČEVANJE MLADIH MANJŠINSKIH PRIPADNIKOV 39

KOMPAS ZA MLADE 48

O PROJEKTU 49

LITERATURA 50

Publikacija je nastala v sklopu programa Erasmus+, KA2 Sodelovanje za inovacije in izmenjavo primerov dobrih praks, KA205 Strateška partnerstva na področju mladine.

Vsebina publikacije je izključna odgovornost avtorjev in v nobenem primeru ne odraža stališč Evropske komisije.

NAMESTO UVODA

...ALI NEKAJ BESED O SAMEM PROJEKTU

Izobraževanje je ključnega pomena za spodbujanje socialnega vključevanja, izboljšanje medkulturnega razumevanja in občutka pripadnosti skupnosti. Izobraževanje prav tako vpliva na spremembo individualnih in kolektivnih stališč, ki so povezana z nacionalizmi in populizmi, preprečuje nasilno radikalizacijo in omogoča spoznavanje različnih kultur ter učinkovit dialog znotraj manjšinske in večinske skupnosti. Da bi družbe dosegle večjo stopnjo socialne vključenosti in opolnomočenja manjšinskih pripadnikov, morajo zagotoviti enake možnosti za vse, večinsko prebivalstvo pa sistematično ozaveščati o pomembnosti vključevanja pripadnikov različnih etničnih skupnosti v družbeno življenje, predvsem mladih, ki šele nastopajo svojo življenjsko pot. Ti mladi bodo sčasoma postali tudi nosilci družbenih dejavnosti, zato je zelo pomembno, da svojo emancipacijo gradijo na temelju enakopravnosti s svojimi vrstniki.

V ta namen smo se skupaj s partnerskimi organizacijami iz Slovenije, Hrvaške in Srbije lotili izvedbe projekta Manjšinska mladinoteka, katere glavni cilj je bila vzpostavitev mladinskega, manjšinskega in medsektorskega partnerskega sodelovanja ter oblikovanje inovativnih pristopov in pripomočkov na področju ustvarjalnega manjšinskega turizma ter kulturne dediščine. S tem bomo prispevali k spremembam praks in smernic za večjo socialno vključenost mladih manjšinskih pripadnikov nekdanje Jugoslavije na območjih Slovenije, Hrvaške in Srbije.

Skozi izvedbo projekta smo pokrivali področji večje socialne vključenosti in opolnomočenja mladih manjšinskih pripadnikov ter ostalih mladih z manj priložnostmi v družbi. Prvotna ciljna skupina projekta so mladi manjšinski pripadniki s področja nekdanje Jugoslavije, ki

zaradi različnih zgodovinskih, ekonomskih, socialnih ali kulturnih razlogov živijo izven svojih matičnih držav. Manjšinski pripadniki nekdanje Jugoslavije imajo različne pravne, socialne in kulturne statuse v Sloveniji, na Hrvaškem in Srbiji, kar vpliva na razlike v socialni vključenosti ter aktivni participaciji v vsaki državi. Projekt je namenjen tudi vsem mladim z manj priložnostmi in ostalim, ki jih ta tematika zanima. Z izdelanimi materiali projekta sočasno obravnavamo tudi druge problematike, ki so skupne vsem mladim ne glede na njihovo identiteto, etnično, versko ali kulturno pripadnost– izobraževanje, razvoj in emancipacija za izpolnitev njihovih človeških potencialov. Iskanje in reševanje ključnih skupnih težav ter povezovanje mladih na njihovi osnovi bodo ostale razlike napravile takšne, kakršne bi morale venomer že biti; razlike, ki družbo bogatijo.

Ključne projektne dejavnosti so obsegale oblikovanje treh intelektualnih rezultatov, ki so:

1. Manjšinska videoteka, ki predstavlja spletno izobraževanje na področju ustvarjalnega manjšinskega turizma in kulturne dediščine. Spletni tečaj vključuje več inovativnih dokumentarnih video filmov, ki obravnavajo vlogo mladih na področju prožnih in sodobnih pristopov pri ohranjanju manjšinske kulturne dediščine, promocije manjšinske kulture, ustvarjalnega manjšinskega kulturnega turizma, medkulturnega in poslovnega komuniciranja, vodenja projektov ter uporabe novodobnih tehnologij.

2. Rezultat projekta je tudi brošura Vodnik po manjšinskih točkah v lokalnih skupnosti – Naša kultura v našem mestu, ki predstavlja turistični zemljevid po različnih manjšinskih znamenitosti v sodelujočih lokalnih skupnostih, osredotoča pa se na vpliv manjšinske kulture na večinsko in obratno.

3. Tretji intelektualni rezultat projekta je pričujoča publikacija Manjšinski kompas. Publikacija vključuje smernice za večjo socialno vključenost mladih manjšinskih pripadnikov na primeru ustvarjalnega manjšinskega turizma, kulturne dediščine in prenosa dobrih praks. Ti prispevajo k aktivnejšemu sodelovanju mladih z manj priložnostmi v neformalnih oblikah usposabljanj in k njihovi večji socialni vključenosti.

V publikaciji so predstavljena različna tematska polja, ki so povezana s pogledi, izkušnjami in predstavitvijo dobrih praks strokovnjakov, mladinskih in manjšinskih delavcev ter mladih v obliki razmišljanj, intervjujev in metodologije dela. Publikacija je opremljena tudi s smernicami za uspešno integracijo mladih manjšinskih pripadnikov v večinsko družbo. Pomemben poudarek pri celotnem projektu in publikaciji je namenjen tudi smotrni uporabi sodobnih tehnologij.

S pričujočo publikacijo želimo prispevati k uvajanju novih metod mladinskega dela, ki vsebujejo drugačne pristope in nove priložnosti za učenje mladih manjšinskih pripadnikov in ostalih mladih z manj priložnostmi. Sočasno želimo spodbuditi njihovo emancipacijo, samozavest in samoiniciativnost ter povečati raven njihove socialne vključenosti.

Damir Hauptman,
Vodja projekta

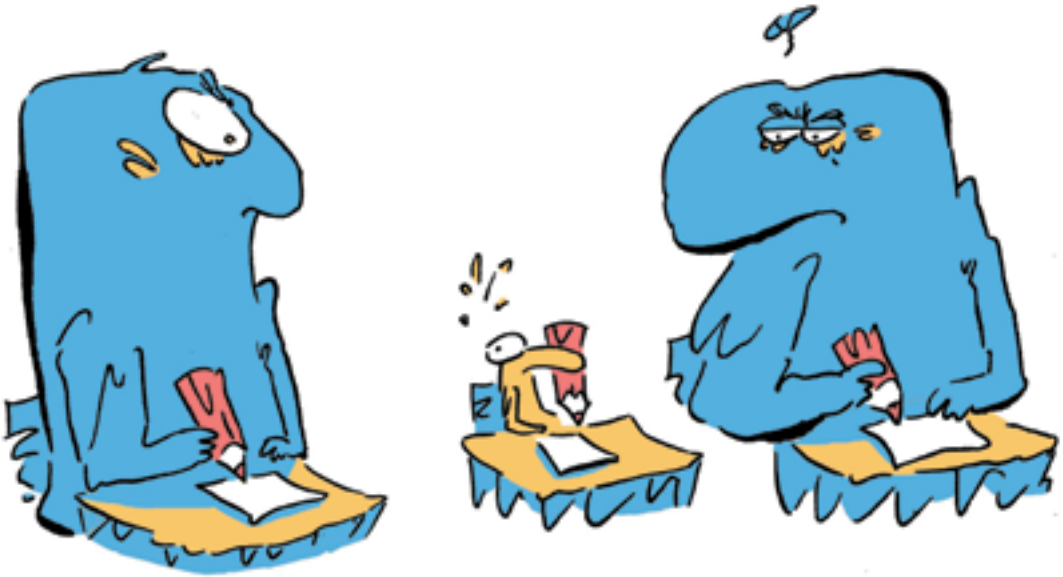

KONTEKST

...ALI ZAKAJ SMO SE LOTILI PROJEKTA IN PRIPRAVE SMERNIC

Za pripravo te publikacije smo v okviru partnerstva izvedli analizo potreb mladih pripadnikov, ki je vključevala poročila manjšinskih in mladinskih organizacij, izsledke anketnih vprašalnikov, poročila relevantnih strokovnjakov ter izkušnje, ki smo jih pridobili na področju dela z mladimi.

Ugotovili smo, da se organizacije, ki izvajajo izobraževalne programe za mlade manjšinske pripadnike, soočajo s slabim interesom in motivacijo mlajših pripadnikov glede neformalnega izobraževanja, s katerim bi mladi izboljšali znanja, kompetence in veščine ter posledično prispevali k izboljšanju samoiniciativnosti in njihovega poklicnega razvoja. Navedeno je povezano z upravljavskimi in organizacijskimi sposobnostmi manjšinskih organizacij, ki se soočajo s pomanjkanjem strokovnega in proaktivnega kadra za poučevanje, s togimi in zastarelimi pristopi ter pomanjkanjem primernih in inovativnih programov za mlade.

Posebne težave manjšinskim organizacijam predstavlja medsektorsko povezovanje in spodbujanje sodelovanja in sinergij z javnimi ter zasebnimi mladinskimi organizacijami, centri in uradi na lokalni ter nacionalni ravni. Dodatno se pri mladih manjšinskih pripadnikih pojavljajo individualne in sistemske ovire pri vključevanju v izobraževalne dejavnosti, kar je povezano z dostopom do informacij in

financiranja, jezikovnimi in družbeno-kulturnimi ovirami ter težavami z uveljavljanjem pridobljenega znanja.

V širšem smislu je navedeno povezano z različnimi normativnimi rešitvami in praksami sodelujočih držav projekta na področju manjšin. Različne ureditve in pomanjkanje normativnih rešitev navedenih skupnosti vplivajo na pomanjkljivo prepoznavnost potreb mladih, slabo komunikacijo med manjšinskim in večinskim prebivalstvom, šibko obveščenost ter nezmožnost sooblikovanja učinkovitih politik za reševanje odprtih manjšinskih vprašanj, kar posledično negativno vpliva na položaj mladih. Pomanjkanje interesa za ohranitev identitetne in kulturne dediščine med mladimi prav tako vpliva na slab medgeneracijski prenos jezika, kulture, običajev, pomanjkanje razumevanja etnične identitete ter ohranjanja in razvijanja manjšinske kulture, ki pripadnikom nudi različne kulturne, ekonomske in izobraževalne možnosti tako na trgu delovne sile kot tudi v vsakdanjem življenju.

Globalni trendi ne vlivajo vedno optimizma za reševanje te problematike, kar se odraža tudi pri uveljavljanju različnih lokalnih politik. Zato morajo biti lokalne skupnosti prožnejše, bolj vključujoče in daljnosežnejše, zato da negativne trende obrnejo tako, da bodo na skupne izzive vseh mladih odgovorili s takšnimi rešitvami, ki bodo dopuščale enakovrednejši razvoj družbe. To lahko dosežemo z izmenjavo informacij, z ohranjanjem kulturne dediščine, skozi povezovanje ljudi različnih kultur, ustvarjanjem dodatnih turističnih vsebin in nenehnim izobraževanjem. S tem bomo dosegli trajne učinke na tem področju. Zato je edina prava smer katerega koli kompasa, tudi manjšinskega, optimizem.

Maja Milas,
Poznavalka manjšinske in mladinske problematike

DEFINICIJE POJMOV

..ALI KAJ JE USTVARJALNI MANJŠINSKI TURIZEM IN MANJŠINSKA KULTURNA DEDIŠČINA

Ustvarjalni manjšinski turizem definira popotovanje s ciljem spoznavanja in doživljanja ustvarjalnih etnično - kulturnih elementov določenega geografskega območja, v katerem živijo etnične manjšine. Z aktivno udeležbo v samem procesu ustvarjanja, kot npr. v unikatnih rokodelskih spretnostih ali kulinaričnih veščinah, se popotnik izobražuje in spoznava specifično manjšinsko kulturno dediščino.

Manjšinska kulturna dediščina definira tako materialno kot nematerialno kulturno dediščino določene etnične manjšinske skupnosti z določenega geografskega območja. Gre za specifične dobrine in vrednote etnične manjšinske skupnosti, ki so izražene skozi etnične kulturne spomenike, identiteto, znanja, tradicije in druga prepričanja.

POVEZOVANJE, POVEZOVANJE IN POVEZOVANJE

...ALI KAKO SPODBUDITI SODELOVANJE MED RAZLIČNIMI SKUPINAMI MLADIH, ORGANIZACIJAMI IN ODLOČEVALCI NA LOKALNI, NACIONALNI TER MEDNARODNI RAVNI

NIKOLINA JUREKOVIĆ

Društvo Studio B je bilo v začetku leta 2017 ustanovljeno z namenom uravnoteženega razvoja lokalnih skupnosti, razvoja civilne družbe, spodbujanja, razvoja in izboljšanja pravic in informiranja mladih ter spodbujanja mladinskih interesov in dejavnosti, spodbujanja trajnostnega razvoja, aktivne državljanske udeležbe in promocije vrednot Evropske unije. Organizacija združuje mlade, otroke in ženske s podeželja. Dejavnosti, ki jih izvajamo, so različne: od projektov in delavnic, namenjenih mladim, kot so projekti Erasmus+, izvajanje lokalnih posvetovanj v okviru procesa EU dialog mladih, različna usposabljanja; do projektov, ki kot ciljno skupino vključujejo ženske, med katerimi izpostavljam: "Zaposlena ženska za aktivno skupnost", projekt, ki ga sofinancira Evropski socialni sklad, v katerem smo zaposlili 4 ženske za zagotavljanje storitev pomoči na domu v dveh občinah; in "Center za aktivni razvoj žensk", ki je omogočil prostor za razvoj kompetenc ženskega prebivalstva v občini Vrbje, njihovo aktivno sodelovanje v družbi in povečanje socialne kohezije v skupnosti.

»OPOLNOMOČENJE MLADIH Z MANJ PRILOŽNOSTMI JE DOLGOROČEN PROCES, A KO JE CILJ DOSEŽEN, SO RAVNO TI MLADI TISTI, KI POGANJAJO NAJBOLJ INTENZIVNE SPREMEMBE V DRUŽBI.«

Mladi so v naše dejavnosti nenehno vključeni od ustanovitve organizacije. Mogoče je celo reči, da smo po Zakonu o društvih Republike Hrvaške mladinsko društvo, saj je večina naših članov in organov upravljanja mlajših od 30 let. Ravno mladi so bili ustanovitelji našega društva, saj verjamemo, da so pobudniki sprememb v skupnosti. Doslej smo izvedli številne dejavnosti z mladimi in zanje, če pa jih naštejemo le nekaj: delavnice o enakosti spolov, javna predstavitev programa Erasmus+, lokalna posvetovanja o EU dialogu mladih v dveh ciklih, trije mednarodni projekti Erasmus+ kot partnerji in dva projekta Erasmus+ kot nosilci. Prav tako smo dve leti zapored obeležili mednarodni dan mladih, letos pa smo ob tem dnevu izvedli projekt »Mladi v fokusu«, v katerem so mladi priredili koncert znanega istrskega izvajalca - Šajeta. Naše vodilo je »nič o mladih brez mladih«, zato se vse mladim namenjene dejavnosti izvajajo na osnovi predlogov in izvedbe mladih, medtem ko ima strokovna ekipa društva pri tem procesu le podporno vlogo. Verjamemo, da na ta način dosežemo polni namen mladinskega dela, to pa je dati prostor in podporo mladim za celovit razvoj njihovih potencialov. Na ta način smo ustvarili projekt »Opolnomočenje mladih pobudnikov podeželskih skupnosti«, ki ga izvajamo z namenom dviga kakovosti življenja mladih v naši lokalni skupnosti.

»NIČ O MLADIH BREZ MLADIH!«

Večkrat letno s svojimi člani in uporabniki izvajamo analizo potreb bodisi s pomočjo fokusnih skupin bodisi na kakšen drug način. Spremljamo ustrezne raziskave potreb in interesov mladih, ki jih objavljajo različni organi, predvsem Inštitut za družbene raziskave v Zagrebu. Kar zadeva potrebe mladih v lokalni skupnosti, smo vključeni v posvetovalni proces EU dialog mladih, tako da med temi posvetovanji dobivamo kakovostne informacije o njihovih potrebah.

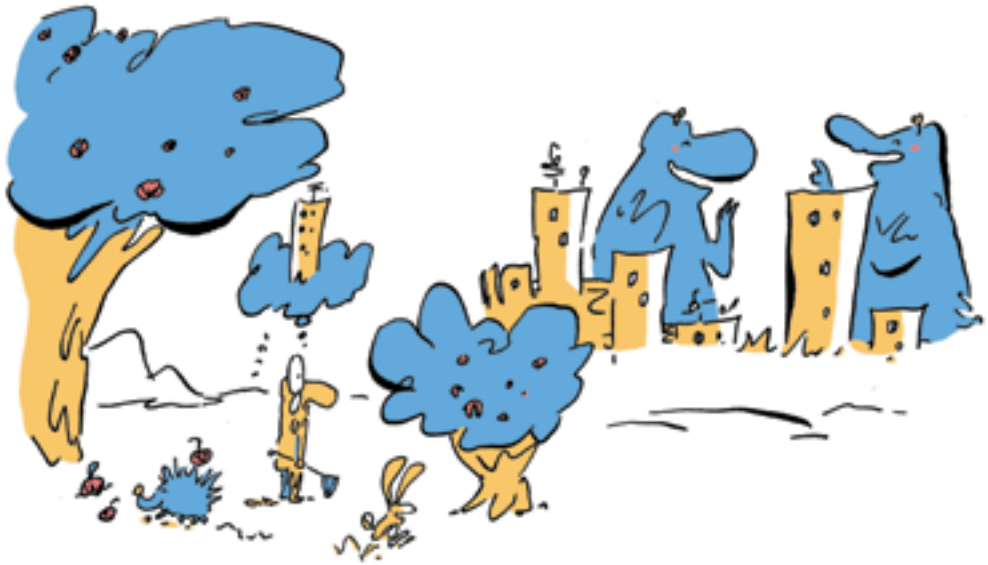

Občina Vrbje, kjer ima sedež naše društvo, je razmeroma majhna in nima razvite civilne družbe, zato naše društvo sodeluje tako z organizacijami na širšem območju Nove Gradiške, h katerem tudi sami gravitiramo, kot z organizacijami na nacionalni in mednarodni ravni. Sodelujemo predvsem pri različnih projektih bodisi kot partnerji bodisi kot zunanji sodelavci. Verjamemo, da smo kot organizacija civilne družbe obvezani k spodbujanju partnerstev in medsektorskih mrež v naši skupnosti, pa tudi širše. Izzivi se včasih kažejo v usklajevanju potreb med partnerji in usklajevanju urnikov, pa tudi v usklajevanju ciljev različnih organizacij. Ko pa se partnerstvo enkrat uteče, so koristi tako za nas kot za partnerje velike, saj s sinergijskim delovanjem dosežemo boljše zadovoljevanje potreb naših uporabnikov in učinkovitejše rezultate.

»...MLADIM MORAMO OMOGOČITI, DA DAJEJO POBUDO ZA SVOJE DEJAVNOSTI.«

V Studiu B smo trdno prepričani, da sta mladinsko delo kot proces, neformalno izobraževanje pa kot njegov skoraj neločljivi del, najboljši orodji za spodbujanje mladih k solidarnosti in večjemu razumevanju mladih z manj priložnostmi. Tak cilj lahko dosegamo le z nenehnim delom z mladimi. To delo mora vključevati različne dejavnosti, s poudarkom na potrebah mladih in mladim omogočiti, da dajejo pobudo za svoje dejavnosti. Solidarnost je tako kot pripadnost skupnosti odnos, ki se gradi v daljšem časovnem obdobju. V tem primeru so dejavnosti, ki izhajajo iz državljanske vzgoje, izredno koristne za mlade, da razvijejo svoje ključne kompetence, zlasti socialne in državljanske kompetence, iz katerih izhajajo ta stališča. Žal ta tematika na Hrvaškem še vedno ni del formalnega izobraževalnega sistema, zato mora civilni sektor spodbujati in organizirati te dejavnosti. Tudi k socialni vključenosti usmerjene dejavnosti, ki zajemajo različne skupine mladih, gotovo prispevajo k doseganju solidarnosti in razumevanja med njimi.

Mlade z manj priložnostmi lahko za aktivno sodelovanje in delovanje v skupnosti spodbudimo tako, da jim zagotovimo stalno podporo v njihovem življenju in razvoju. Žal so mladi z manj priložnostmi v družbi marginalizirani in skoraj vsak mlad človek, ki spada v to kategorijo, se hkrati sooča z več ovirami. V tem kontekstu smo ugotovili, da sodelovanje v mednarodnih dejavnostih mobilnosti, kot jih omogoča program Erasmus+, znatno prispeva k njihovi krepitvi in celo premagovanju nekaterih ovir. Vendar se ne smemo osredotočiti samo na vključevanje mladih v tovrstne dejavnosti, temveč jim moramo zagotoviti stalno spremljanje. Opolnomočenje mladih z manj priložnostmi je dolgoročen proces, a ko je cilj dosežen, so ti mladi tisti, ki znajo sprožiti najbolj intenzivne spremembe v družbi. Prav tako je izredno pomembno, da mladim predstavimo prednosti aktivnega sodelovanja in delovanja v skupnosti od razvoja kompetenc do povečanja poslovnih priložnosti in razumevanja namena njihovega dela. Praksa nam je pokazala, da tudi z organiziranim prostovoljstvom, bodisi enkratnim ali dolgoročnim, mladi z manj priložnostmi uspejo razviti svoj potencial.

»...POMEMBNO JE, DA MLADIM PREDSTAVIMO PREDNOSTI AKTIVNEGA SODELOVANJA IN DELOVANJA V SKUPNOSTI; OD RAZVOJA KOMPETENC DO POVEČANJA POSLOVNIH PRILOŽNOSTI IN RAZUMEVANJA NAMENA NJIHOVEGA DELA.«

V naši organizaciji večinoma sodelujemo z mladimi, ki se srečujejo z geografskimi, gospodarskimi, izobraževalnimi in kulturnimi ovirami, zato spadajo v kategorije mladih z manj priložnostmi. Nekateri naši uporabniki so tudi NEET mladi. Največji izziv pri delu z njimi je začetni korak motivacije. Mladi, ki so že vrsto let v težkih gospodarskih razmerah in živijo na podeželju, niso vedno zainteresirani za aktiviranje v civilno družbo, kar je glede na njihov položaj razumljivo. K njim moramo pristopiti postopoma, pri čemer moramo upoštevati, da včasih ne bodo motivirani za sodelovanje, da bi zagotovili dolgoročnejše sodelovanje z njimi. Ustrezne raziskave, izvedene na Hrvaškem, kažejo, da so mladi precej brezperspektivni, z zelo nizko stopnjo sodelovanja v družbi. To še bolj prizadene mlade z manj priložnostmi, ki se soočajo tudi z drugimi ovirami. Soočeni smo tudi z izzivom nestanovitnega in nezadostnega financiranja aktivnega mladinskega dela. Na Hrvaškem ima le nekaj mest svoje mladinske centre, na podeželju pa so takšni prostori izjemno redki. Zato smo kot organizacija v slabšem položaju in težko načrtujemo dolgoročne programe dela z mladimi, ki jih mladi z manj priložnostmi najbolj potrebujejo. Drugi izziv so pogoste spremembe potreb mladih, zato se moramo nenehno prilagajati potrebam in biti prilagodljivi pri načrtovanju.

Da bi lahko mladi na lastno pobudo razvili priložnosti za delo, prostovoljstvo in mreženje, potrebujejo predvsem veščine in znanja, ki izhajajo iz kompetence samoiniciativnosti in podjetnosti. Nekatere raziskave na trgu dela so pokazale, da so te veščine najbolj iskane in ključne na trgu dela, mladi pa jih na splošno niso imeli, ker jih niso imeli kje pridobiti. Od tega leta izobraževalni sistem na Hrvaškem uvaja nekatere spremembe učnega načrta, da bi lahko novim generacijam zagotovili prav te veščine. Mladi prav tako potrebujejo veščine ustvarjalnosti, upravljanja s časom, proaktivnosti, reševanja problemov in kritičnega razmišljanja. Ko enkrat v celoti ali deloma pridobijo ta set veščin, se mladi počutijo opolnomočeni in se lažje aktivirajo v skupnost, na trgu dela, v podjetništvu in tako naprej.

»...INDIVIDUALNI PRISTOP K VSAKEMU MLADEMU ČLOVEKU POMAGA.«

Z vprašanjem motivacije mladih za aktivno sodelovanje se soočajo vse organizacije, ki delajo z mladimi. Zavedamo se, da je bilo na to temo objavljenih več člankov, raziskav in priročnikov, a so uporabni le do neke mere. Mladi so izrazito heterogena skupina in vsaka podskupina, morda celo vsak posameznik, ima svoje posebne potrebe in interese, zato je nemogoče uporabiti edinstven pristop za vse. Če gre za organizacijo, ki deluje v manjšem lokalnem okolju, kot je naše, individualni pristop k vsakemu mlademu človeku pomaga, da se ga motivira za aktivno sodelovanje v različnih družbenih dejavnostih. Seveda je v večjih okoljih tak pristop skoraj nemogoč, ker bi potrebovali preveč sredstev, predvsem pa časa. Kot mladinska delavka s sedemletnimi izkušnjami in pridobljeno prakso lahko rečem, da je bilo najbolj uporabno orodje pri motiviranju mladih za sodelovanje v družbi stalno preverjanje njihovih potreb in usklajevanje teh aktivnosti z lastnimi potrebami. Žal smo priča, da se pogosto načrtujejo dejavnosti brez mladih; kar je posledica pokroviteljskega odnosa odraslih do mladih, še pogosteje pa zaradi posebnosti razpisov, ki financirajo takšne dejavnosti. Včasih mladi, ki jih zanima sodelovanje, razvijejo odpor, ker »jih nihče ni vprašal, kaj bi radi«. V skupnosti bi raven motiviranosti mladih gotovo dvignile tudi boljša prepoznavnost organizacij civilne družbe, njihova prepoznavnost in večje zaupanje v društva oziroma civilni sektor.. Tudi zagotovitev dolgoročnega financiranja dela z mladimi prek centrov, klubov, info centrov in podobno, je dokazan način za povečanje njihove motivacije za sodelovanje. Nič ni slabšega kot mladim zagotoviti dejavnosti, prilagojene njihovim potrebam in v katerih imajo možnost samoizražanja, v katerih se počutijo svobodno, izpolnijo svoj čas, hkrati pa prispevajo k skupnosti in razvijajo navado sodelovanja, nato pa ustaviti te dejavnosti, ker se je določeni projekt iztekel in ker navkljub pripravljenosti za prostovoljstvo organizacija ne more pokriti stroškov hladnega pogona in materialov. To govorimo iz izkušenj, saj smo lani že imeli tak lokalni projekt, z njim dosegli zanimanje mladih v lokalni skupnosti, a ko se je projekt končal, nismo mogli zagotoviti nadaljevanje teh dejavnosti.

»...PROSTOVOLJSTVO V ORGANIZACIJAH CIVILNE DRUŽBE JE MLADIM IZJEMNO KORISTNO, SAJ JIM OMOGOČA RAZVIJANJE ŠIROKEGA SPEKTRA POSLOVNIH, OSEBNIH IN SOCIALNIH VEŠČIN.«

Brezposelnost mladih je težava, s katero se Hrvaška spopada že leta in prizadene predvsem mlade s podeželja. To je povzročilo visoko stopnjo izseljevanja, tako iz podeželskih območij kot iz Hrvaške na splošno, večinoma mladih, izobraženih in visoko izobraženih ljudi. To je težava, ki jo je mogoče rešiti s sodelovanjem javnega sistema, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov. Nasvet mladim je, naj poiščejo primerne zaposlitvene možnosti in naj so pripravljeni na vseživljenjsko učenje ter

izobraževanje. Nedavna raziskava je pokazala, da le 2 odstotka od 23.000 vprašanih meni, da je možnost izobraževanja na delovnem mestu pomembna. Menimo, da je to eden od razlogov za visoko brezposelnost. Mladi bi morali razumeti, da se njihovo šolanje, ko končajo šolo ali fakulteto, ne konča in da se morajo nenehno izpopolnjevati v skladu s potrebami trga in svojega poklica. Prav tako bi morali z obema rokama sprejeti priložnosti prostovoljstva in pripravništva, da lahko razvijejo svoje sposobnosti in pridobijo potrebne izkušnje. V tem okviru je prostovoljstvo v organizacijah civilne družbe izjemno koristno, saj jim omogoča, da za razliko od nekaterih drugih, morda ožjih sektorjev, razvijejo širok spekter poslovnih, osebnih in socialnih veščin, kar zagotovo prispeva k njihovi zaposljivosti.

NIKOLINA JUREKOVIĆ

Predsednica društva Studio B iz Nove Gradiške na Hrvaškem, dolgoletna voditeljica mladinskih projektov Erasmus+ in Evropskega socialnega sklada, mladinska voditeljica ter trenerka. Njeno področje delovanja je delo z mladimi, opolnomočenje žensk in ranljivih skupin.

»MOTO MOJEGA DELA JE, DA JE LAHKO VSAK OD NAS NOSILEC SPREMEMB V SVOJI SKUPNOSTI, ČE SE DOVOLJ POTRUDI IN ČE MU JE DOVOLJ MAR. Z DOLGOLETNIM DELOM V CIVILNEM SEKTORJU, KI GA VODIM S TO IDEJO IN OSNOVNIMI DEMOKRATIČNIMI NAČELI, MLADIM Z MANJ MOŽNOSTI OMOGOČAM, DA POSTANEJO NOSILCI SPREMEMB IN PRISPEVAJO K CELOTNI SKUPNOSTI.«

IZOBRAŽEVANJE V SLUŽBI ČLOVEKA

....IZOBRAŽEVANJE IN TEHNOLOGIJA

GORAN VOJNOVIĆ

Pred nekaj leti mi je sestrična potožila o težavah, ki jih ima z najstniškim sinom in družbenimi omrežji. Vsi njegovi sošolci so na Facebooku, mi je priznala, zato mu ga ne morem prepovedati, saj ne želim, da bi bil izločen, po drugi strani pa me je Facebooka strah, saj ne vem, kakšne posledice bo imela njegova uporaba na mojega otroka. V tistih časih se je že pisalo o številnih resnih težavah, ki jih družbena omrežja povzročajo odraščajočim ljudem, o naraščajočih tesnobah in celo samomorih zaradi duševnih stisk, pa o odvisnosti od všečkov in njenih posledicah ter predvsem o neslutenih možnostih nadlegovanj otrok s strani njihovih vrstnikov in spomnim se, kako sem takrat sestrični dejal, da je bila njena generacija dobesedno vržena v ta krasni novi spletni svet in bila prisiljena vzgajati svoje otroke v neznanem okolju. Podobni ste izseljencem, ki morajo istočasno spoznavati novo kulturo in vzgajati otroke v njej, sem ji dejal.

Zdaj, ko sem sam v podobnem položaju kot pred leti moja sestrična in ko ugotavljam, da ni moja generacija navkljub številnim znanstvenim raziskavam, množici knjig in člankov prav nič pametnejša od njene, se mi zdi ta mimogrede navržena primerjava z izseljenstvom resnično najboljši opis tega, s čimer se starši soočamo. Ko se namreč sočasno spoznavamo s tehnologijo in jo predstavljamo svojim otrokom, ko šele ugotavljamo, kje prežijo nevarnosti, medtem ko pred njimi že skušamo zaščititi sebe in svoje otroke, se res počutimo tako, kakor bi se ravnokar priselili v novo, tuje nam kulturno okolje. Nezadržen tehnološki napredek nas namreč sili, da se skupaj s svojimi otroki neprestano učimo tujega jezika, da iz dneva v dan spoznavamo nova pisana in nepisana pravila novega sveta, da se nenehoma prilagajamo in integriramo.

»KO SE SPOZNAVAMO S TEHNOLOGIJO IN JO PREDSTAVLJAMO SVOJIM OTROKOM, KO ŠELE UGOTAVLJAMO, KJE PREŽIJO NEVARNOSTI, MEDTEM KO PRED NJIMI ŽE SKUŠAMO ZAŠČITITI SEBE IN SVOJE OTROKE, SE RES POČUTIMO TAKO, KAKOR BI SE RAVNOKAR PRISELILI V NOVO, TUJE NAM KULTURNO OKOLJE.«

Ko se spoznavamo s tehnologijo in jo predstavljamo svojim otrokom, ko šele ugotavljamo, kje prežijo nevarnosti, medtem ko pred njimi že skušamo zaščititi sebe in svoje otroke, se res počutimo tako, kakor bi se ravnokar priselili v novo, tuje nam kulturno okolje.

Pravzaprav smo na neskončnem potovanju, selimo se iz kraja v kraj in ko sami sprašujemo, moramo že odgovarjati na vprašanja. Medtem ko odkrivamo, moramo odkrito že posredovati naprej. Vse se dogaja prehitro in naš odziv je največkrat impulziven, nepremišljen in neprimeren, saj sloni na izkušnji nekega drugega, s sodobnim neprimerljivega včerajšnjega sveta. Izkušnja lastnega otroštva je zato vse pogosteje neuporabna, kakor so vse bolj neuporabni nasveti babic in dedkov. Njihovo srečevanje z radijem in televizijo ali naše z računalniki in internetom, vse to nam je le težko v pomoč, ko se soočamo z instagrami in snapchati, s komuniciranjem z emotikoni.

Tehnološki napredek nas vedno znova prehiteva, saj temelji na prehitevanju. Prehitevanju znanosti, ki tehnologijo preučuje, prehitevanju zakonodaje, ki tehnologijo regulira, prehitevanju kritičnega razmišljanja o njej in predvsem našega odnosa do nje. V bistvu tehnologija iz svojih uporabnikov načrtno ustvarja neprilagojene, nevedne in nepoučene izseljence, načrtno nas zasipa s preobilico novega in drugačnega, nepreizkušenega in neraziskanega, načrtno ustvarja vedno nove svetove, v katerih se mi ne uspevamo znajti, se v njih udomačiti. Zato je, v nasprotju s tem, kar sem pred leti povedal svoji sestrični, vsaka nova generacija staršev na slabšem od prejšnje, saj mi z vsakim dnem bolj zaostajamo za tehnološkim napredkom, zaostajamo za jutrišnjim svetom, v katerega naj bi vzgojili svoje otroke.

Izkušnja šolanja v času epidemije nam je na neki način ponudila dober vpogled v to, kar se nam dogaja. Ko so zaprli šole, so učitelje, otroke in starše čez noč postavili v položaj, ko se je bilo potrebno istočasno privaditi na novo tehnologijo, preučevati njene morebitne negativne vplive in z njo seznanjati otroke. Bilo je kaotično, stresno in naporno, a medtem ko smo se mi ravsali s tehnologijo in po svojih močeh skušali zamejiti njen povečan vpliv na naša življenja, so na drugem koncu sveta največja tehnološka podjetja z oblastmi že dogovorila njeno nepogrešljivost v postkoronskem svetu. Dogovor o nadaljnjem razvoju in uporabi tehnologije za učenje na daljavo ni mogel ali pa ni hotel čakati na rezultate raziskav o njenih učinkih. Medtem ko smo se mi med karanteno tolažili, da je ta nevzdržnost le začasna, je torej tehnologija izredne razmere izrabila za to, da normalizira nenormalnost in zasede nova ozemlja na zemljevidih naših vsakdanov.

»IZOBRAŽEVANJE MLADIH JE V SVETU PODIVJANEGA TEHNOLOŠKEGA NAPREDKA POSTALO VELIK, MORDA NAJVEČJI IZZIV SODOBNE DRUŽBE.«

Izobraževanje mladih je v svetu, ki podivjanega tehnološkega napredka ne želi - pa tudi več ne zmore, če bi si slučajno želela - upočasniti, postalo velik, morda največji izziv sodobne družbe. Tehnološki velikani, kakršna sta Facebook ali Google, bodo v svoji mogočnosti počasi prerasli tudi najmogočnejše družbene ureditve, znotraj katerih je izobraževanje potekalo do sedaj, in nedvomno bodo začeli usmerjati naše (ne)vedenje o njih.

»IZOBRAŽEVANJE MORA OSTATI V SLUŽBI ČLOVEKA, ALI PA BO ČLOVEK DOKONČNO PRISTAL V SLUŽBI TEHNOLOGIJE.«

Kako se bomo v takšnem svetu izobrazili v svobodne, odprte in kritične posameznike, ki bodo zmogli kritično razmišljati tudi o tehnologiji in njeni uporabi, je zato ključno vprašanje današnjega sveta. Če naj bo jutrišnji svet vsaj približno svoboden in odprt, bo brž kone potrebno izobraževalne sisteme obraniti pred nadvlado tehnologije. Izobraževanje mora ostati v službi človeka, ali pa bo človek dokončno pristal v službi tehnologije.

GORAN VOJNOVIĆ

Pisatelj, kolumnist, filmski in televizijski režiser, znan kot avtor popularnih romanov Čefurji raus!, Jugoslavija, moja dežela in Figa, ki so doživeli tudi gledališko priredbo. Režiser kratkih in celovečernih filmov – Piran Pirano in Čefurji raus!. Leta 2009 je prejel Kresnikovo nagrado za najboljši slovenski roman leta, ki jo od leta 1991 dalje podeljuje slovenska časopisna hiša Delo. Leta 2013 je prejel Kresnikovo nagrado še za svoj drugi roman Jugoslavija, moja dežela, leta 2017 pa Župančičevo nagrado za roman Figa.

PRISTOPI ZA USPEŠNO SOBIVANJE MLADIH V SOCIALNEM IN MEDKULTURNEM OKOLJU

...SKOZI NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE IN PRILOŽNOSTNO UČENJE

INTERVJU Z LADISLAVOM SUKNOVIĆEM

Kateri so glavni cilji in dejavnosti vašega manjšinskega društva?

Naše društvo je bilo ustanovljeno leta 1946, ima bogato tradicijo in pomembne izkušnje v aktivnostih in v prireditvah, ki jih je skozi desetletja obstoja vodilo in organiziralo. Sprva je bilo usmerjeno v folklorne in dramske dejavnosti in s tem v ohranjanje tradicionalnih plesov Hrvatov Bunjevcev, skozi dramske igre pa na ohranjanje narečja - ikavice. Potem se je oblikovala tudi tamburaška sekcija. Skozi leta delovanja, v odvisnosti od interesov, ambicij članstva in privlačnosti posameznih dejavnosti, so se izmenjevale različne dejavnosti, med njimi šahovska sekcija, namizno-teniška sekcija, literarna, informacijska, novinarska sekcija. V resnici je naše društvo vedno sledilo željam svojih članov in si prizadevalo biti zbirališče za vse generacije, pa tudi različna interesna področja. Posebej velja omeniti slamarsko sekcijo, ki od leta 1986 aktivno sodeluje v Koloniji slamark. Poslušamo potrebe v lokalni skupnosti, sledimo razvojnim trendom in izvajamo projektne aktivnosti za razvoj kmečkega kulturnega turizma. Menimo, da je pomembno vključiti vse moči lokalne skupnosti, razviti potenciale in odpreti nove priložnosti za skupnost, v kateri živimo. Poudarek je predvsem na mladih, marginaliziranih skupinah in osebah ter družinah v stiski.

»...POMEMBNO JE VKLJUČITI VSE MOČI LOKALNE SKUPNOSTI, RAZVITI POTENCIALE IN ODPRETI NOVE PRILOŽNOSTI ZA SKUPNOST, V KATERI ŽIVIMO.«

Kakšno manjšinsko kulturo in tradicijo negujete?

Že od samega začetka si prizadevamo za ohranitev kulturne dediščine Hrvatov Bunjevcev v Vojvodini, a ne le s pomočjo folklore, glasbe in umetnosti. V zadnjih letih to počnemo tudi z ohranjanjem tradicionalne arhitekture, tradicionalnega načina življenja, ekoloških in življenjskih praks ter gastronomije. Znotraj folklornega oddelka se ukvarjamo z ohranjanjem drugih manjšinskih kultur in na oder postavljamo madžarske in srbske plese ter plese drugih skupnosti.

Kako v svoje aktivnosti vključujete mlade?

Večina mladih je bila dolga leta vključena v oddelek za folkloro, ki je najbolj privlačno področje njihovega zanimanja. V zadnjih letih pa so začele mlade zanimati tudi druge aktivnosti, na primer tradicionalne prireditve »Kraljica«, »Dužijanca« in »Bandašicino kolo«, ki so dejavnosti, pri katerih so mladi delujejo kot nosilci. Potem so še številne okoljske in druge aktualne dejavnosti ter dnevne potrebe, kjer skušamo v mladih ustvariti občutek obveznosti in odgovornosti do društva, pa tudi do potreb lokalne skupnosti. Eno od področij, na katerem so tudi zastopani, je zagotovo promocija naših dejavnosti na družbenih omrežjih, kjer prednjačijo kot njihovi nosilci.

»...V MLADIH JE POTREBNO USTVARITI OBČUTEK OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI DO DRUŠTVA, PA TUDI DO POTREB LOKALNE SKUPNOSTI.«

Nam lahko predstavite svojo udeležbo in delovanje v lokalni skupnosti?

Na začetku je bilo naše društvo nosilec kulturnih dogodkov v lokalni skupnosti in je bilo kot takšno prepoznano tudi v širšem okolju. Kasneje se je obseg dejavnosti in s tem vključevanje društva v lokalno skupnost razširilo, sprva na področju izvenšolske dejavnosti in povezovanja z lokalno osnovno šolo, saj je šola gostovala delavnice izdelovanja slik in spominkov iz slame. Danes se številne izvenšolske dejavnosti izvajajo v naši organizaciji in v naših prostorih. Kar zadeva versko življenje, dejavnosti potekajo ob praznovanju večjih krščanskih praznikov, denimo z organizacijo versko-kulturnih prireditev, kot so »Dužijanca«, »Kraljica«, velikonočnih in božičnih razstav ter številnih drugih dogodkov. V zadnjem času se naše delovanje odraža v vzpostavljanju gospodarsko-turistične prireditve »Tavankutski festival sadja in avtohtonih obrti«, ki povezuje in predstavlja lokalne kmete. Tekom leta se organizira njihovo izobraževanje, za zaključno letno dejavnost pa se v obliki razstav jeseni predstavljajo njihovi izdelki. Z aktivnostmi razvoja podeželskega turizma smo začeli oziroma oživili proizvodnjo tradicionalnih kmetijskih pridelkov in njihove vzgoje na stari način, ki ima najpogosteje lastnosti ekološke pridelave, in seveda umestili te izdelke v našo turistično ponudbo. V okviru socialnih in humanitarnih akcij spremljamo potrebe članov naše skupnosti in v skladu svojih zmožnosti pomagamo z opremo in blagom ter se v skladu s tem povezujemo z drugimi humanitarnimi organizacijami, ki jih sistemsko opozarjamo na družine v stiski. Skratka, postali smo središče lokalne skupnosti in prispevamo k njenemu razvoju. Zadnji primer teh dejavnosti je oblikovanje Lokalne akcijske skupine (LAS) »Sončna nižina« in s tem prakse, ki je že dolgo znana v okoliških državah. Ponosno poudarjamo, da smo v mestu Subotica edini, posledično poskušamo svoje prakse prenesti na druge skupnosti v okolju in biti njihov motivator.

»...Z AKTIVNOSTMI RAZVOJA PODEŽELSKEGA TURIZMA SMO ZAČELI OZIROMA VRNILI PROIZVODNJO TRADICIONALNIH KMETIJSKIH PRIDELKOV, NJIHOVO VZGOJO NA STAR NAČIN.«

Kakšni so odnosi med manjšinsko skupnostjo in širšo družbo na območju Vojvodine in države Srbije ter kakšni so izzivi te skupnosti?

Zagotovo je eden največjih izzivov naše skupnosti v Republiki Srbiji negativno dojemanje naših ljudi. Po zadnjih raziskavah smo na drugem mestu, za albansko skupnostjo, po negativnem dojemanju večinskega prebivalstva. To je veliko bolj izrazito v osrednji Srbiji, manj pa v Vojvodini. V takšnem okolju vse dejavnosti naletijo na dodatne ovire in za doseganje rezultatov in ciljev je potrebnega veliko več truda. Na žalost so spomini na vojne dogodke iz devetdesetih let še vedno navzoči, pogosto smo žrtev nestabilnih srbsko-hrvaških odnosov. Dejstvo, da je bil Dom kulture v Tavankutu zaprt več kot desetletje, govori zase. Po končani prenovi in pred odprtjem je bilo treba več kot pol leta premagovati upravne ovire. Zaradi tega smo bili primorani preložiti številne aktivnosti in se jim odreči. O pomanjkanju naložb v infrastrukturo, če si skupnost, ki živi na podeželju in si tudi narodna manjšina, ne bi izgubljal besed, ker si resnično na robu vseh interesov vladnih struktur.

Kako ste se domislili razvoja etno-manjšinskega turizma?

Deželna vlada je leta 2010 objavila natečaj za izbor 10 najboljših turističnih vasi Vojvodine, kar je bil za nas velik izziv, a nam je izmed 45 kandidati uspelo Tavankut uvrstiti na ta prestižni seznam. Menili smo, da se kljub pomanjkanju bogate naravne lepote Tavankut lahko pohvali z bogato kulturno dediščino, kakovostno hrano in raznoliko gastronomijo, s čimer lahko privabimo bodoče goste. Pozneje se je ta vizija potrdila in so se stvari nadaljevale. Pomnožile in rojevale so se nam nove ideje, prisluhnili smo potrebam in željam gostov ter skupaj z njimi spoznavali, razvijali in posodabljali ponudbo. Danes je Tavankut resnično ena od vodilnih turističnih destinacij v Vojvodini in to dolguje majhni skupini navdušencev, ki v Tavankut letno pripeljejo preko 6.000 gostov.

Katere ovire ste premagovali tekom razvoja tega koncepta?

Na začetku je bila ideja nora, tako so jo zaznavali tudi domačini. Dom kulture je bil zaprt, infrastrukture skorajda ni bilo. Nismo imeli vodovoda, kanalizacije, imeli smo slabo cestno omrežje. V primeru močnega dežja je bil dostop do nekaterih objektov onemogočen, nismo imeli lastne restavracije ali prostora, kamor bi lahko prišli turisti. Nismo imeli niti kuhinje niti gastronomske ponudbe, še nastanitvene zmogljivosti ne. Vse to je bilo potrebno pripraviti, zasnovati in vse pomanjkljivosti sočasno odpravljati. Mislim, da sta pri tem pomembno vlogo odigrala nor entuziazem in tudi neke vrste kozmična energija, ki sta nam pomagala premagovati vse ovire in težave, s katerimi smo se soočali. To nam je pomagalo, da nismo obupali in našli milijon razlogov, zakaj nam ne bo uspelo.

»POMEMBNO VLOGO STA ODIGRALA NOR ENTUZIAZEM IN TUDI NEKE VRSTE KOZMIČNA ENERGIJA, KI STA NAM POMAGALA PREMAGOVATI VSE OVIRE IN TEŽAVE.«

Kakšen je vaš odnos do družbene in izobraževalne vrednosti kulturne dediščine? Kakšna je vrednost materialne in nematerialne kulturne dediščine?

Smo organizacija, ki ljubosumno ohranja vse tradicionalne elemente, ki smo jih podedovali, hkrati pa jih delimo z drugimi in nenehno se izobražujemo ter raziskujemo. Rekel bi, da smo eno največjih raziskovalnih središč hrvaško-bunjevške tradicionalne kulture, tradicionalne arhitekture, tradicionalnega načina življenja in vsega, kar nas s tem povezuje. Zavedajoč se, da ne vemo veliko, raziskujemo dalje in rezultate predstavljamo javnosti. Pogosto nas sicer kritizira strokovna javnost, vendar mislim, da je naša kakovost ta, da ne opravljamo pisarniškega raziskovalnega dela, temveč smo nenehno na terenu. Iščemo predmete, fotografije, pisane sledi, dokumente. Vse to govori v prid resnemu in strastnemu prizadevanju za ohranjanje in vrednotenje kulturne dediščine, ki ni le folklora, ampak veliko več. V tem kontekstu je naš član Ivica Dulić sprožil Seminar bunjevške ustvarjalnosti, ki

je postal hrbtenica našega predanega dela na področju ohranjanja kulturne dediščine. Če bi govorili o vrednosti, ki jo ima, lahko rečem le, da smo pogosto presenečeni nad simbiozo življenja, narave in kulture. Mislim, da bi morali iz kulturne dediščine črpati vrednote, ki nas v prvi vrsti oblikujejo v dejanskem življenjskem in duhovnem smislu, in jih kot take vključiti v sodoben način življenja, ki bo zagotovo privedel do harmonije v sebi, nato še z drugimi v skupnosti. Vsem bi predlagal, da obiščejo eno pristno kmečko hišo. Mislim, da je dovolj, da ostaneš le nekaj trenutkov, da začutiš neko skladje, o katerem sem prej govoril.

»...MISLIM, DA BI MORALI IZ KULTURNE DEDIŠČINE ČRPATI VREDNOTE, KI NAS V PRVI VRSTI OBLIKUJEJO V DEJANSKEM ŽIVLJENJSKEM IN DUHOVNEM SMISLU.«

Kakšen je prispevek kulturne dediščine k ustvarjanju zaposlitvenih priložnosti za mlade?

Možnosti so z ozirom na skupno vrednost in bogastvo kulturne dediščine številne, saj nova tehnologija ponuja boljše možnosti za promocijo kulturne dediščine in predstavitev širši javnosti. V tem okviru bom omenil le en del, ki smo ga v Vojvodini ovrednotili in z njim postavili nov standard. Umetnost slamnate tehnike se je začela kot pletenje na poljih naših prednikov in se postopoma razvijala skozi številne okrasne predmete iz slame, ki so služili določenim kulturnim in verskim praznovanjem, vse do sredine dvajsetega stoletja, ko so začeli izdelovati slamnate slike, dovršila pa v sodobnih pobudah za razvoj podeželskega turizma, kjer so te veščine prenesli v proizvodnjo slamnatih spominkov, danes eno najdonosnejših dejavnosti našega društva. Ko govorimo o turističnih vsebinah, so te nepredstavljive brez podpore kulturne dediščine, ki ni le glavna podpora, vendar tudi pobudnik celotne zgodbe. Naše društvo od svoje ustanovitve pa do pred petimi leti ni imelo zaposlenih, danes imamo osem redno zaposlenih, med njimi nekaj takih, ki delajo preko projektov na temo kulturne dediščine. Postavili smo standarde, ki jim mnogi sledijo in tako mladim odpirajo priložnosti, da se vključijo v svoje interesne sfere ter tako razvijejo lastna podjetja na različnih področjih turizma, kmetijstva, predelave kmetijskih proizvodov in starih obrti.

Kako se nevladne organizacije, ki so povezane z vašo, prilagajajo novim tehnologijam v okviru ohranjanja kulturne dediščine?

Čeprav so nove tehnologije prispevale k čedalje redkejši neposredni interakciji in delovanju članov, še posebej neposredni komunikaciji (kar je glavni očitek starejših članov), moram priznati, da so članom našega društva močno olajšale delo, hitrost in izčrpno informiranje naše članske baze. Zdaj se le še

spominjamo nekdanjih maratonskih srečanj in pripravljalnih aktivnosti. Danes se to podredi komunikaciji prek družbenih omrežij, ki so močno zmanjšala stroške in hitrost komunikacije ter posledično močno poenostavila organizacijo dejavnosti in dogodkov. Veliko truda smo vložili v motivacijo starejših članov, da postanejo aktivni in da sodelujejo v tem načinu komuniciranja. Tu se moram pohvaliti, da smo v tem uspeli. Danes skorajda nimamo neposrednih srečanj, saj je tempo življenja veliko hitrejši, nove tehnologije pa so nam omogočile, da naši člani, ki niso v Tavankutu, ampak študirajo ali živijo v drugih krajih in državah, aktivno sodelujejo pri pripravi posameznih dogodkov. Za razliko od prej smo v vsakodnevni komunikaciji oddaljeni le en klik.

Kako vidite vlogo manjšinske kulturne dediščine v Evropi in pomen ohranjanja kulturne dediščine za prihodnje generacije?

Verjamem, da bi moralo biti bogastvo, ki smo ga podedovali, hrbtenica razvoja lokalnih skupnosti in tudi celotne Evrope, seveda v kontekstu sodobnih življenjskih potreb. Mislim, da se tega že zavedamo, zlasti glede na trenutni razvoj podnebnih sprememb. Danes vse pogosteje beležimo predloge terapevtskih strokovnjakov, ki predlagajo tradicionalne metode zdravljenja, ki so nastale z izkustvenim življenjskim pristopom in v harmoniji z naravo. Zato moramo obilno uporabiti vse blagoslove in znanja, ki jih lahko iz kulturne dediščine črpamo v širšem smislu. To je bogastvo, ki nam lahko zagotovi kakovostnejši življenjski pristop in okrepi našo povezavo z določenim prostorom. Če pogledamo zgodovinske kulturne prakse tega območja, na katerem so živeli pripadniki različnih skupnosti - hrvaške, madžarske, srbske, nemške, judovske - to govori vprid kulturne dediščine, pa tudi fantastičnega napredka lokalne skupnosti in hitrega sprejemanja primerov dobrih praks, razvoja lokalne skupnosti, s tem pa tudi celotne družbe.

Kakšne kompetence, veščine in znanja bi si kot predsednik društva želeli od mladih v okviru neodvisnih in samoiniciativnih priložnosti za delo, prostovoljstvo, povezovanje?

Ko govorimo o podeželskem okolju, se mlade ljudi že od malih nog uči delati in prispevati k družini, pa tudi k skupnosti, v kateri živijo. V tem okviru skupnost kljub majhnemu številu prebivalcev kaže visoko stopnjo vključenosti tako mladih kot njihovih staršev. Poleg vsakodnevnih operativnih obveznosti in velike aktivnosti na družbenih omrežjih je naš glavni poudarek izobraževanje mladih za pisanje projektov, saj to velja za enega najpomembnejših razvojnih trenutkov prihodnosti. Menim, da je to ena največjih pomanjkljivosti naše skupnosti, premajhna ozaveščenost mladih o priložnostih številnih razpisov, predvsem evropskih. V tem kontekstu obstaja tudi odpor zaradi neznanega in zaradi šibke vključenosti v spoznavne procese. To je sfera, v kateri nenehno delujemo in vlagamo svoje napore. V zvezi s prostovoljskimi dejavnostmi obstajata pripravljenost in vključenost, vendar samo v okviru organizacije drugih ljudi. Manjkajo samoiniciativne dejavnosti in ideje. V tem okviru je pomembno omogočiti mladim, da prepoznajo pomen lastne izobrazbe, podjetništva, idejnega ustvarjanja prihodnosti in vizije skupnosti, v kateri živijo.

Kakšni so največji izdatki za mlade med formalnim izobraževanjem in potrebami različnih delodajalcev in organizacij, zlasti na področju turizma?

Čeprav obstajajo formalne oblike izobraževanja turizma, je po naših izkušnjah malo specifičnih veščin, ki jih na ta način pridobimo za ukvarjanje s turizmom, recimo interakcije z gosti, gostoljubnega pristopa, prisrčnosti in promocije kulturne dediščine. Rekel bi, da se današnji mladi strokovnjaki izobražujejo predvsem za razvoj velikih turističnih kompleksov in sistemov, pa tudi za pisarniško ukvarjanje s turizmom, manj pa za terenski turizem, kar je bistveno, ko govorimo o podeželskem turizmu. Dodatna oteževalna okoliščina je, da ti isti mladi ne najdejo službe v svojem poklicu, zato so brez volje in navdušenja zaposleni v različnih drugih panogah in svoje znanje uporabijo v drugih okoljih. Mislim, da formalno izobraževanje zamuja in ne sledi trendom, ki se dogajajo na tem področju, zlasti na področju podeželskega turizma. Tako tudi moja ekipa prihaja z različnih področij izobraževalnega sistema, vendar z visoko stopnjo pripravljenosti na nenehno izobraževanje, osvajanje novih praks in učenje, prihaja tudi iz držav v regiji, ki so na tem področju precej napredne.

Kaj svetujete mladim, da najdejo primerne zaposlitvene možnosti?

Recept je zelo preprost, pogledati morate naokoli, da vidite bogastvo, ki smo ga podedovali v kulturnih praksah, izkušnjah s kmetijsko proizvodnjo in bogastvom v gastronomiji ter vse to povezati, predstaviti javnosti in ponuditi gostom. Uspeh je zagotovljen. Seveda je treba upoštevati, da za vsem tem stoji vztrajno, stalno in včasih precej naporno delo, a to je hkrati naložba vase, v lastno skupnost in lastno prihodnost. Ne pripadam tisti skupini, ki svojo srečo išče drugje. Ona je tu, potrebno jo je zagledati, zgrabiti in verjeti vanjo.

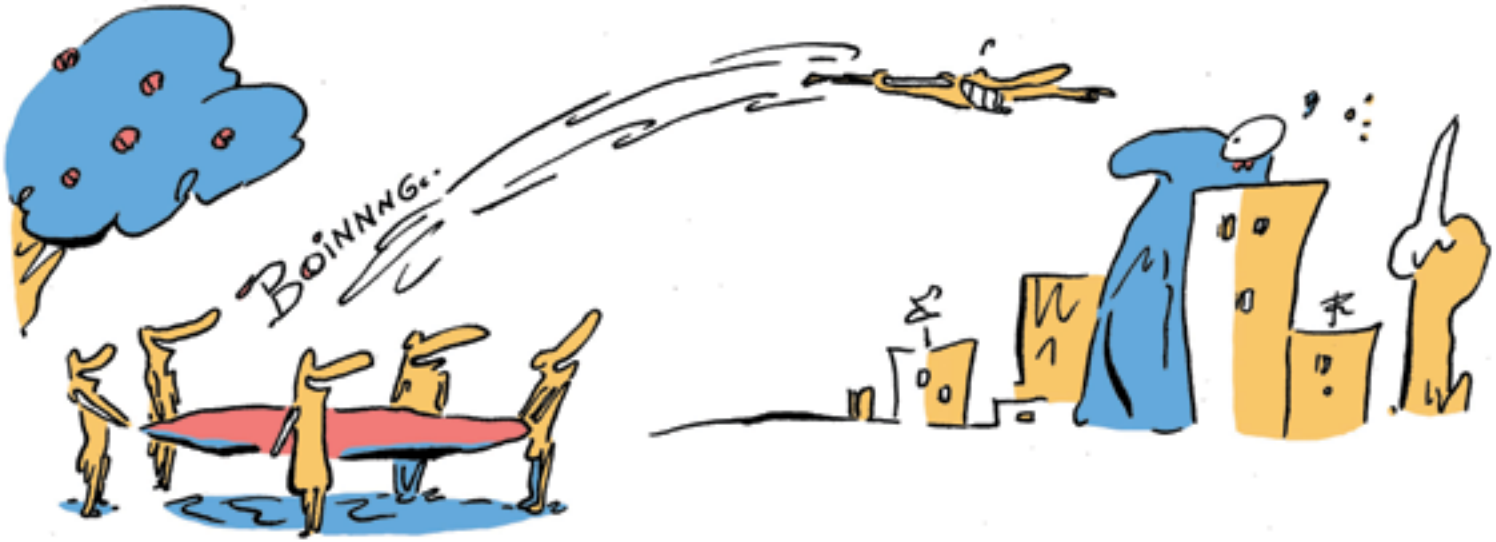

LADISLAV SUKNOVIĆ

Predsednik Hrvaškega kulturnega prosvetnega društva Matija Gubec iz Tavankuta v Srbiji, mladinski delavec in strokovnjak za manjšinska vprašanja. Je vodja številnih manjšinskih projektov na področju izobraževanja, kulture in turizma.

PRISTOPI ZA RAZVOJ KRITIČNEGA MIŠLJENJA IN DRUŽBENE AKTIVACIJE

...ALI KAKO SE AKTIVNO VKLJUČITI V PROJEKTE IN DEJAVNOSTI LOKALNE SKUPNOSTI

INTERVJU S TOMIJEM PROSNIKOM

Prosimo vas, da nam predstavite glavne cilje in aktivnosti vaše mladinske organizacije.

Glavni cilji in aktivnosti Javnega zavoda CEZAM obsegajo organiziranje in koordiniranje pomembnih prireditev v Občini Ruše; ohranjanje in razvijanje lastnih prepoznavnih projektov na področjih kulture, športa, mladih in podjetništva; animiranje in promocija kulturne ter športne infrastrukture občine Ruše; izvajanje privlačnih programov za mlade z namenom vključevanja; spodbujanje podjetništva in pomoč mladim pri vstopu na trg dela; promoviranje medgeneracijskega druženja in izmenjave izkušenj, organiziranje izobraževanj z namenom dvigovanja kompetenc; vključevanje v mednarodne projekte in čezmejna sodelovanja.

»...MLADI MORAJO RAZVIJATI KRITIČNO MIŠLJENJE TER SE VKLJUČEVATI TAM, KJER VIDIJO, DA DRUŽBENA INICIATIVA NAJBOLJ MANJKA.«

Kako se kot mladinski center vključujete v aktivnosti lokalne skupnosti?

Javni zavod CEZAM je ustanovljen s strani Občine Ruše in je s tem del sistema lokalne skupnosti. Vključevanje ključnih akterjev civilne družbe lokalno in širše v izvedbo projektov je prioritetno. Večina v program vključenih uporabnikov in ustvarjalcev, tako prihaja iz lokalnega okolja, kar je tudi osnovni namen in ključni strateški cilj delovanja zavoda.

Kako prepoznavate potrebe mladih v vaši skupnosti?

Potrebe mladih v naši skupnosti prepoznavamo s stikom in konstantnim komuniciranjem z mladimi v lokalnem okolju na različne načine: od projektnega sodelovanja s klubom študentov in posamezniki, pa do ustvarjanja in izvajanja programov prostovoljstva ali mentorskih programov za mlade.

Kako spodbujate vključevanje mladih z manj priložnostmi?

Vključevanje mladih z manj priložnostmi spodbujamo s proaktivnim vključevanjem mladih v programe preko stalnih pozivov k sodelovanju in angažiranju na različne načine, kot so prostovoljno, študentsko in priložnostno delo na projektih, sodelovanjem pri organizaciji ali produkciji z lokalnimi društvi in nudenjem pomoči pri organizaciji in izvedbi lastnih projektov.

Kakšni so vaši nasveti za kakovostno medsektorsko povezovanje in ustvarjanje večjih sinergij na področju mladih?

Kakovostno medsektorsko povezovanje in ustvarjanje sinergij na področju mladih je možno s konstantnim spremljanjem ter evalvacijo učinkovitosti obstoječih programov ter razvijanjem projektov ter programov, ki v praksi pokažejo, ali obstajajo področja, kjer je obstoječe delovanje pomanjkljivo, in pokažejo potrebo po boljših in obširnejših programih za povezovanje.

Kako si lahko mladi olajšajo emancipacijo, zlasti skozi vključitev na trg dela?

Mladi si lahko izboljšajo možnosti pri prehodu na trg dela z vključevanjem v čim več različnih aktivnosti na prostovoljni, priložnostni ali projektni bazi. Čim bolje izkoristiti priložnosti in programe, ki jih tako lokalno in širše okolje ponuja. Še najboljša izkušnja za mlade pa so aktivnosti ter projekti, ki nastanejo po njihovi lastni iniciativi. Samoiniciativnost in samozavest mladih se razvija z izkušnjami in mreženjem. V lokalnem okolju je bistveno ustvarjanje podpornega okolja in pozitivnega vzdušja okoli vključevanja mladih. Največja ovira pri zaposlovanju mladih je pomanjkanje izkušenj in strah, ki se ga mladi lahko rešijo skozi izvedbo in izmenjavo izkušenj.

»...MLADI SI LAHKO IZBOLJŠAJO MOŽNOSTI PRI PREHODU NA TRG DELA Z VKLJUČEVANJEM V ČIM VEČ RAZLIČNIH AKTIVNOSTI NA PROSTOVOLJNI, PRILOŽNOSTNI ALI PROJEKTNI BAZI.«

Kako motivirati mlade za bolj aktivno sodelovanje v različnih družbenih aktivnostih na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni?

Po naših izkušnjah se mladi bolj aktivno vključujejo predvsem, kadar začutijo pripadnost, prednosti in priložnosti v družbenem udejstvovanju na vseh nivojih - tako lokalnem, nacionalnem in mednarodnem. Ključni faktor pri tem je občutek ali vedenje, da so slišani in imajo možnost soustvarjanja lastne prihodnosti.

Kako spodbujati kritično mišljenje in medijsko pismenost med mladimi, še posebej v kontekstu razvijanja strpnosti in borbi proti manipulaciji in lažnim novicam?

Osebni stik, angažiranje v lokalnem okolju, stik z vrstniki ter tistimi, ki mislijo drugače, je najpomembnejši. Hkrati pa je nujno izobraževanje mladih o delovanju medijskega aparata in potencialnih škodljivih vplivih poplave informacij ter elektronskih medijev in nevarnosti odvisnosti od tehnologije.

Kako krepiti smisel za pobudo mladih?

Spodbujanje samoiniciativnosti mladih bi morala biti prioriteta za delovanje vsake mladinske politike in organizacije. Brez idej, iniciativ in aktivnega angažiranja mladih tudi resničnega družbenega napredka v prihodnosti ne moremo pričakovati. V CEZAM-u negujemo pobude mladih z vključevanjem, mentorstvom in ustvarjanjem podpornega okolja za mlade.

Kako se mladi lahko povežejo, izrazijo ter vplivajo na odločevalce lokalnih politik?

Ključna je proaktivnost na vse možne načine, pa naj bo to preko pobud ali predlogov. Tudi s kritiko in opozarjanjem na morebitne napake, težave ali spregledane poglede pri uveljavljanju ter vključevanju mladih v lokalnem okolju in širše.

Kakšen je vaš nasvet mladim za aktivno družbeno vpetost in iskanje primernih zaposlitvenih možnosti?

Mladi naj se aktivno vključujejo v družbeno življenje na področjih, ki jih zanimajo in veselijo. Naj imajo odprte oči in pogumno izkoristijo čas za preizkušanje in nabiranje izkušenj, pa naj bo to na prostovoljni bazi ali priložnostno, preko različnih formalnih ali neformalnih programov, predvsem pa naj mislijo kritično ter se vključujejo tam, kjer vidijo, da družbene iniciative najbolj manjka.

TOMI PROSNIK

Projektni vodja pri Javnem zavodu Center za mlade (CEZAM) v Rušah, dolgoletni vodja mladinskih projektov. Strokovnjak na področju informacijsko–komunikacijske tehnologije, projektnega vodenja, organizacije, podjetništva, izobraževanja in zaposlovanja.

PRILOŽNOSTI IN PODROČJA AKTIVNEGA UDEJSTVOVANJA MLADIH MANJŠINSKIH PRIPADNIKOV V LOKALNEM OKOLJU

...ALI KAKO SE AKTIVIRATI

INTERVJU S SONJO MAJCEN

Predstavite glavne cilje in aktivnosti vaše mladinske organizacije?

Celjski mladinski center je javni zavod, ustanovljen s strani Mestne občine Celje na podlagi potrebe tako organizirane kot neorganizirane mladine, da imajo prostor, infrastrukturo, in podporo za aktivnosti pri uresničevanju svojih idej, hkrati pa tudi varen prostor za preživljanje prostega časa. Glavni cilj Celjskega mladinskega centra je mladim omogočiti okolje za aktivno udejstvovanje v družbi. Želja našega centra je postati organizacija, ki se bo uspešno odzivala na potrebe mladih v prihodnosti ter sooblikovala prostor druženja, zabave, ustvarjanja in pridobivanja novih znanj.

Kako se kot mladinski center vključujete v aktivnosti lokalne skupnosti?

Celjski mladinski center je bil ustanovljen s strani lokalne skupnosti, tako da že kot sama pravna oblika (javni zavod) pomeni, da ga je lokalna skupnost prepoznala kot pomembnega akterja oblikovanja mladinskega polja in dogajanja v Celju. Kot javni zavod smo vpeti v celotno družbeno dogajanje v Celju in sicer s sodelovanji, skupnim obveščanjem / informiranjem. Delujemo kot podporno okolje izobraževalnim organizacijam (šolam, fakultetam,...), kjer sooblikujemo programske vsebine, nudimo prostovoljstvo.

Kako prepoznavate potrebe mladih v vaši skupnosti?

Pri našem delu, kjer smo v nenehnem stiku z mladimi, je prepoznavanje potreb mladih enostavno, saj v Celju vzpostavljeni sistem omogoča, da nas mladi poiščejo, kadar potrebujejo informacije, prostor, podporo, če imajo želje ali težave. Mladinski delavci v zavodu so tu zato, da se na te potrebe, želje in interese ustrezno odzovejo. Pri izvajanju različnih aktivnosti je ključna tudi povratna informacija, ki jo prejmemo od mladih, kakšna pričakovanja imajo od mladinskega centra, lokalne skupnosti in družbe kot celote. V začetku novega šolskega leta se tudi predstavimo na šolah z namenom vzpostavitve direktnega stika z mladimi in krepimo z njimi odnose z željo, da se poistovetijo z MCC-jem kot prostorom, kamor se lahko obrnejo z idejami, vprašanji in tudi problemi.

Kako spodbujate vključevanje mladih z manj priložnostmi (različne etnične manjšine, invalid itd.) ter spodbujate medkulturni dialog?

Del poslanstva mladinskega centra je omogočanje in spodbujanje večjega vključevanja mladim z manj priložnostni. To omogočamo tako s prostori, ki so primerni za mlade z gibalno oviranostjo kot tudi z izvajanjem delavnic in aktivnostmi, ki omogočajo večjo socialno vključenost. Tudi pri izvajanju mednarodnih aktivnosti dajemo velik poudarek na vključitev mladih z manj priložnostmi, da jim omogočimo tudi mednarodne izkušnje. V organizaciji imamo vzpostavljeno mednarodno pisarno, katere vloga je predvsem vzpostavljanje mednarodnega sodelovanja in omogočanje mladim mednarodne izkušnje, ki spodbujajo mednarodni dialog. V organizaciji redno gostimo tudi mlade dijake iz tujine, ki opravljajo mednarodno Erasmus+ prakso in prostovoljce iz tujine, kar omogoča tako razvoj kulture organizacije in medkulturni dialog v lokalni skupnosti.

Kakšni so vaši nasveti za kakovostno medsektorsko povezovanje in ustvarjanje večjih sinergij na področju mladih?

Pogoj za medsektorsko povezovanje je zagotovo odprtost organizacije za nove pristope, področja, ideje, želje. Mladinski sektor je v svoji osnovi interdisciplinaren in pokriva različna področja (kultura, okolje, mladinske politike, sociala, zaposlovanje, izobraževanje), s tem že v samem jedru omogoča večje medsektorsko povezovanje in ustvarjanje večjih sinergij na področju mladine. Mladinsko polje je raznoliko in tudi mladinski center ne more vse vsebine pokrivati samostojno, zato je ključno medsektorsko povezovanje. Z Inkubatorjem Savinske regije se povezujemo na področju podjetništva, z Ljudsko univerzo Celje se povezujemo na področju preventive in socialnega vključevanja, z Regionalnim centrom za ravnanje z odpadki Celje na področju varovanja okolja, z Območno Enoto Zavoda za zaposlovanje Celje na področju zaposlovanja in tako dalje.

Kako si lahko mladi olajšajo emancipacijo, zlasti na področju trga dela?

Celjski mladinski center ustvarja okolje, središče preživljanje njihovega prostega časa in možnosti za dopolnilne, izvenšolske dejavnosti ter možnost realizacije lastnih idej. Mladi tako na ustvarjalen in zabaven način pridobivajo kompetence za vključevanje v družbo in hitrejše samostojno življenje. Preko aktivnega udejstvovanja v mladinskem centru ali preko sodelovanj mladinskega centra z organizirano in neorganizirano mladino imajo mladi ogromno možnosti tako v lokalnem kot tudi mednarodnem okolju, za krepitev, pridobivanje kompetenc, izkušenj in znanj, ki jim omogoča hitrejšo dosego samostojnosti, ter tudi navsezadnje konkurenčnejši položaj na trgu dela.

Kako motivirati mlade za bolj aktivno sodelovanje v različnih družbenih aktivnostih na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni?

Vprašanje motivacije mladih je stalnica pri razvoju mladinskega dela. Motivacija izhaja iz vsakega posameznika, je pa ključno, da okolje le to prepozna. Tako ima vsak posameznik možnost razvoja tako na poklicnem kot tudi na zasebnem področju. Ključno je, da se pri družbeno pomembnih vprašanjih mlade vključi v dialog kot enakovrednega sogovornika, ne da se jih izključuje ali da se izvajajo aktivnosti in oblikujejo politike za mlade brez mladih. Mlade je potrebno tako v okviru formalnega kot neformalnega izobraževanja osveščati o pomembnosti njihove vloge pri izražanju stališč, oblikovanju mnenj in odločitev ter spodbuditi k zavedanju odgovornosti za svojo bodočnost.

»...MOTIVACIJA IZHAJA IZ VSAKEGA POSAMEZNIKA, JE PA KLJUČNO, DA OKOLJE LE TO PREPOZNA.«

Kako spodbujati kritično mišljenje in medijsko pismenost med mladimi, še posebej v kontekstu razvijanja strpnosti in borbe proti manipulaciji ter lažnim novicam?

Za spodbujanje kritičnega mišljenja in medijske pismenosti med mladimi obstaja več orodij in programov. V okviru Erasmus+ programa je eden izmed ključnih ciljev spodbujanje strpnosti, medkulturnega dialoga, demokratičnega odločanja, ki sooblikujejo prostor in spodbujajo kritično mišljenje med mladimi. Tako lahko mladi razvijajo aktivnosti za boj proti sovražnemu govoru, lažnim novicam, manipuliranju, propagandi. Eden takšnih projektov je bila pobuda mladih v Celjskem mladinskem centru, ki je skupaj z mladinskimi delavci izvedla projekt mladinske izmenjave »E-ville skupnosti v boju proti sovražnemu govoru in radikalizaciji mladih«. Izmenjava je bila pripravljena kot odgovor na vse bolj prisoten sovražni govor na spletu in pojav naraščajoče radikalizacije mladih v Evropi. Poleg aktivnosti, ki so se izvajale v okviru mladinske izmenjave, so udeleženci skupaj z mladinskimi delavci pripravili priročnik za mladinske delavce na področju preprečevanja radikalizacije mladih in negativna sporočila v lokalnem okolju spreminjali v pozitivna.

»Z VKLJUČEVANJEM MLADIH V DRUŽBENO DOGAJANJE SPODBUJAMO IN KREPIMO NJIHOVE POBUDE.«

Kako krepiti smisel za pobudo mladih?

Z vključevanjem mladih v družbeno dogajanje spodbujamo in krepimo njihove pobude. S tem jim dajemo priznanje, da njihovo delo, odnos in mišljenje štejejo ter da imajo v različnih procesih dela tudi odgovornosti. Zavedanje te odgovornosti krepi njihovo željo po novih pobudah.

Kako se mladi lahko povežejo, izrazijo ter vplivajo na odločevalce lokalnih politik?

Mladi imajo dandanes kar nekaj možnosti, da se aktivneje vključijo v politično dogajanje v lokalnih skupnostih, se povežejo z oblikovalci lokalnih politik pri njihovem razvijanju. V nekaterih okoljih to vlogo prevzemajo mladinski centri, ki skupaj z mladimi in zainteresirano javnostjo oblikujejo mladinske politike v obliki strategij, programov in razpisov, ali pa to vlogo prevzamejo mladi v okviru mladinskih svetov lokalnih skupnosti, katerih ključna vloga je zagovorništvo mladih. Mladinske organizacije se lahko tudi v okviru programa Erasmus+ razvijajo ali vključujejo v projekte na področju dialoga z mladimi, kjer mladi skupaj z odločevalci naslavljajo mladinske politike in iščejo skupne rešitve ter ukrepe.

Kakšen je vaš nasvet mladim za iskanje primernih zaposlitvenih možnosti?

Aktivna družbena vpetost omogoča dostop do primernejših zaposlitvenih možnosti in ustvarja pogoje za nadaljnja poslovna sodelovanja in osebnostni razvoj.

SONJA MAJCEN

Direktorica Javnega zavoda Celjski mladinski center ter strokovnjakinja na področju projektnega vodenja na področju mladih tako na lokalni kot tudi na nacionalni in evropski ravni. Deluje tudi kot predavateljica na Fakulteti za komercialne in poslovne vede v Celju.

ZEH

VLOGA KULTURNE DEDIŠČINE V TURIZMU

INTERVJU Z METKO BRADETIĆ

Prosimo vas, da nam predstavite delo Hrvaške turistične skupnosti v Sloveniji.

Predstavništvo Hrvaške turistične skupnosti v Sloveniji je del velikega sistema, ki ga vodi nacionalna Hrvaška turistična skupnost, ki ima veliko število poslovalnic po vsem svetu, del tega pa je tudi predstavništvo v Sloveniji. Glavna naloga predstavništva je promocija in oglaševanje Hrvaške kot turistične destinacije. Ljudi v Sloveniji seznanjamo s turistično ponudbo in izdelki, ki jih ponuja Hrvaška. Organiziramo različne prireditve, na katerih predstavljamo turistične vsebine, povezujemo hrvaške turistične subjekte s slovenskimi turističnimi agencijami, obveščamo medije, organiziramo tiskovne konference, različne medpodjetniške (»business to business«) delavnice, prisotni smo na sejmih, organiziramo svoje prireditve, na določenih prireditvah pa smo marketinški partner.

S katerimi izzivi se srečujete pri svojem delu?

Pri promociji turizma je v Sloveniji veliko izzivov, saj vsi vemo, da smo bili nekoč ena država in da Slovenci izredno dobro poznajo Hrvaško. Potrebno je biti precej izviren v načinu, kako podajati informacije oziroma najti nekaj takšnega, česar Slovenci še ne poznajo. Včasih nas naši zvesti gostje prepričajo, da kaj takšnega skoraj ne obstaja, včasih pa samo širša publika s tem ni seznanjena.

Kakšna je po vašem mnenju vloga kulturne dediščine v turizmu?

Vloga kulturne dediščine je izredno pomembna, saj na njej bolj ali manj temelji vse. Vsako mesto na Hrvaškem ima kulturo, na podlagi katere so se razvili običaji in dogodki, ki ga zaznamujejo. Na nek način se prebivalstvo in gostje ponovno izobražujejo glede vseh teh običajev, narodnih noš, ljudskih plesov, različnih materialnih in nematerialnih kulturnih dediščin. Kultura je lahko odličen temelj tako za nov izdelek kot tudi za obstoječi izdelek, ki bo predstavljen na drugačen način.

»KULTURA JE LAHKO ODLIČEN TEMELJ TAKO ZA NOV IZDELEK KOT TUDI ZA OBSTOJEČI IZDELEK, KI BO PREDSTAVLJEN NA DRUGAČEN NAČIN.«

Kako lahko ustvarimo dobre prakse turizma in kulture?

Vsekakor si prizadevamo za ohranjanje kulturne dediščine in običajev, povezanih z določenim območjem, saj lahko sčasoma izginejo ali izgubijo svojo vrednost. S turizmom poudarjamo običaje določene regije in prispevamo k ohranjanju te kulture. Primer dobre prakse je Mali Lošinj, ki je pred kratkim s sredstvi EU skozi skupni hrvaško–slovenski projekt Mala barka obnovil staro ladjo, loger Nerezinac, ki je dobil funkcijo muzeja. Ladja je znana po svojih jadrih in privezana v Malem Lošinju, vstop na ladjo–muzej pa je brezplačen. Moram poudariti, da je ladja obnovljena do te mere, da lahko pluje. Z manjšimi skupinami turistov lahko z njo v lošinjskem akvatoriju delajo dnevne izlete.

Kako lahko mladi izkoristijo dvojezičnost, znanje manjšinske in večinske kulture?

Lahko govorim iz lastnih izkušenj. Pred štirimi leti sem prišla v Slovenijo, z menoj pa tudi moja hči, ki je takrat začela hoditi v šesti razred osnovne šole. Zdaj osnovno šolo končuje, slovensko pa govori tako tekoče kot hrvaško. Njej je to dvignilo raven samozavesti in veščine komunikacije v obeh državah. Mladi, ki se prilagodijo drugemu kraju svojega prebivališča, načeloma širijo svoja obzorja. Razširijo svoje kulturno obzorje in razumejo, da jih to sočasno bogati in hkrati pokaže, kako različni smo lahko na enem majhnem prostoru.

Ali lahko etnične manjšine igrajo vlogo povezovanja in izgradnje medkulturnih mostov med državami?

Vsekakor. Imate primere iz vsakdanjega življenja – če v vaše življenje pride oseba, ki je odraščala v drugi kulturi, tudi v vaše življenje prinese nekaj novega, tudi vi se bolje spoznate z drugo kulturo, ne le s to osebo. To bogati vaše izkušnje, besedni zaklad, spoznanja o drugih običajih in širi obzorja vaše izobrazbe. Medkulturno sodelovanje in sobivanje sta nekaj, s čimer lahko le pridobimo, nikakor izgubimo.

»MEDKULTURNO SODELOVANJE IN SOBIVANJE JE NEKAJ, S ČIMER LAHKO LE PRIDOBIMO, NIKAKOR IZGUBIMO.«

Kakšne projekte lahko mladi organizirajo pri povezovanju različnih kultur in lastne emancipacije?

Starejši kot smo, bolj smo izkušeni in verjamemo, da je nekatere stvari najbolje narediti na določeni način. Tu lahko pademo v past, saj mladi danes pristopajo drugače k nekaterim nalogam in izzivom. Tako je predvsem zato, ker so odraščali s tehnologijo, ki jim je bila dostopna že od 'prvega dne', to je njihov vsakdan. Naša generacija je veliko več neposredno komunicirala in si izmenjala besede v fizičnem kontaktu, v nasprotju z mladimi, ki se z dvema ali tremi sporočili hitro dogovorijo. Z različnimi projekti jim morajo le postaviti cilj in sredstva, s katerimi razpolagajo, in vse prepustiti njihovi domišljiji in ustvarjalnosti. Mladi k reševanju težav pristopajo drugače, na način, ki je preprostejši, kot bi k njemu pristopile naše generacije.

Prostovoljstvo in solidarnost v okviru osebne izgradnje in emancipacije?

Prvi temelj tega sta družina in vzgoja, ki jo otrok prejme pred vstopom v družbeno skupnost. Temu sledijo vrtec, šola in vključevanje v dejavnosti, ki jim dajejo možnost, da izrazijo svojo osebnost in solidarnost. Mladi izkoristijo vse priložnosti, ki se jim ponudijo - hodijo tudi na različne tečaje mediacije, kar je zelo pomembno, saj pomanjkanje komunikacije pogosto vodi v konflikte. Imajo možnost, da se izrazijo, pišejo scenarije, dodeljujejo si različne vloge. Ne gre za to, da mladi ne želijo sodelovati, potrebno jih je samo na pravi način zainteresirati za nekaj, kar je povezano s kulturo. Potrebno jih je motivirati, nato pa pustiti, ker imajo visok prag tolerance in sposobnost pomagati.

Kako pomembna sta vseživljenjsko učenje in izobraževanje, formalno in neformalno, pri oblikovanju človeka?

Ko sem prišla k dedku in mu po diplomi rekla - zaključila sem z izobraževanjem, mi je dejal, da se zdaj šele začenjam učiti. Moram priznati, da se še vedno veliko učim, formalno in neformalno. Vsak dan preberem članek, povezan z mojim delovnim mestom. Vseživljenjsko učenje je pomembno, ker človek z njim nadgrajuje pridobljeno znanje, s tem pa si odpira nova obzorja. Človek s pomočjo različnih tečajev, prostovoljstva ali dela v društvih širi svoj krog ljudi, svoje stike, osvaja različne situacije in raziskuje nove vidike svojega življenja.

»ČLOVEK S POMOČJO RAZLIČNIH TEČAJEV, PROSTOVOLJSTVA ALI DELA V DRUŠTVIH ŠIRI SVOJ KROG LJUDI, SVOJE STIKE, OSVAJA RAZLIČNE SITUACIJE IN RAZISKUJE NOVE VIDIKE SVOJEGA ŽIVLJENJA.«

Ali sodobne tehnologije in družbena omrežja vidite kot pozitivno povezanost ali kot zavoro pri razvoju komunikacijskih veščin, včasih celo kot zasvojenost?

Vse aplikacije in družbena omrežja, ki nam utirajo pot v svet, so bili ustvarjeni s pozitivnim namenom. A treba je poudariti pomen odgovorne uporabe. Mislim, da se nihče ne zaveda posledic neprimerne uporabe družbenih omrežij. Ne vemo, kdo se skriva za določenimi profili. Večina jih ima pozitivne namere, vendar vedno obstajajo ljudje, ki to izkoriščajo. Treba je biti pozoren, komu in na kakšen način dajemo vpogled v svoj zasebni svet. Ljudje danes veliko delimo - kje smo, s kom smo, kaj počnemo... Da, to tehnologijo moramo uporabljati in prek nje komunicirati z drugimi ljudmi, vendar ne za vsako ceno.

Za konec: kakšno je vaše splošno sporočilo mladim?

Moje splošno sporočilo mladim je, da je življenje lepo, vsaka težava ima rešitev, morda ne takšno, kot smo si zamislili, ampak jo ima. V življenju moramo veliko vložiti v stvari, ki si jih želimo, a na koncu, ko izpolnimo določeni cilj, nam to prinese posebno zadovoljstvo. Ni potrebno pretiravati s previsokimi cilji, bolje je iti korak za korakom. Treba je ostati pozitiven, imeti voljo in željo, vse ostalo pa bo sovpadalo skozi življenje.

METKA BRADETIĆ

Direktorica predstavništva Hrvaške turistične skupnosti v Sloveniji, magistrica znanosti, voditeljica projektov na področju promocije hrvaške kulturne dediščine in turizma, z izkušnjami na področju upravljanja tveganj v projektih.

SMERNICE ZA AKTIVNO VKLJUČEVANJE MLADIH MANJŠINSKIH PRIPADNIKOV

...NA PRIMERU USTVARJALNEGA MANJŠINSKEGA TURIZMA IN KULTURNE DEDIŠČINE

1. NAMENI IN CILJI

Glavni namen izdelave smernic za aktivno vključevanje mladih manjšinskih pripadnikov skozi neformalno izobraževanje je izvajanje takšnega izobraževalnega procesa, s katerim pripadnike z različnimi prožnimi metodami dela spodbudimo k proaktivni vključenosti v okolje. Za ponazoritev bomo v smernicah podali večji poudarek na manjšinskem turizmu in kulturni dediščini, čeprav so smernice uporabne tudi za ostale vsebine.

Neformalno izobraževanje vpliva na krepitev različnih kompetenc, na izboljšanje samoiniciativnosti, podjetništva, samostojnosti, samozavesti, emancipacije in razvijanja medkulturnih kompetenc. Pomemben segment naše metodologije izobraževalnega dela predstavlja povezovanje mladih manjšinskih pripadnikov z mladimi iz večinskega prebivalstva in s predstavniki različnih organizacij v lokalnem in nacionalnem okolju, uporabna pa je tudi pri vzpostavljanju dialoga z odločevalci na lokalni in nacionalni ravni.

V izobraževalnem procesu uporabljamo nove oblike teoretičnega in praktičnega usposabljanja, simulacije primerov iz delovnega okolja, odprto in prilagodljivo učenje na podlagi informacijsko–komunikacijske tehnologije, ki je mladim blizu in smiselno povezuje formalno ter neformalno in splošno ter priložnostno izobraževanje. S tem zagotovimo sposobnost prilagajanja družbenim in tehnoloških spremembam, vključevanje mladih pripadnikov na trg dela in njihovo integracijo v širšo družbo. Pri vpeljevanju digitalnih učnih orodij, kot je uporaba spletnih tečajev in ostalih nosilcev različnih spletnih vsebin, je pomembno, da prve korake v tej smeri mladinski delavci in učitelji s pripadniki naredijo skupaj – s primerno izbiro, predstavitvijo in sprotnim usmerjanjem.

Metodologija dela vključuje raznolike aktivnosti: sodelovanje pri analizi ovir za vključevanje pripadnikov za večjo socialno vključenost v sodelovanju s strokovnjaki in ključnimi odločevalci (pristop Europe café, v katerem za okroglo mizo v pogovoru enakopravno sodelujejo tako strokovnjaki kot sami pripadniki), izvedba izobraževalnih delavnic za mlade manjšinske pripadnike, sodelovanje pripadnikov pri organizaciji izobraževalnih delavnic (participativni pristop), kombinacija formalnih in neformalnih aktivnosti med mladimi manjšinskimi pripadniki in mladimi večinske družbe (organizacija kulturnih dogodkov in druženj), aktivni dialog z odločevalci ter sodelovanje mladih pri osveščanju manjšinske problematike - komuniciranju, informiranju in promocijskih aktivnostih za večjo socialno vključenost v družbo.

Trije ključni elementi metodologije dela so: povezovanje, povezovanje in povezovanje!

2. OBSEG IN TRAJANJE

Metodologija dela obsega obdobje do enega leta, v katerem se izvede analiza potreb, najmanj 10 izobraževalnih delavnic, ki trajajo do 120 minut, 3 sestanke z odločevalci na lokalni ali nacionalni ravni, 2 dogodka za informiranje (otvoritveni in zaključni dogodek oz. srečanje) ter vzpostavitev mreže deležnikov, vključenih v proces (pripadniki, ostali mladi, odločevalci, različne mladinske in druge organizacije, strokovnjaki). Na začetku procesa je potrebno postaviti cilje in pričakovane učne izide ter oblikovati kvantitativne kazalnike (število vključenih mladih pripadnikov v aktivnosti, število vključenih organizacij v aktivnosti, število srečanj s ključnimi deležniki, predstavitve in razširjanja aktivnosti, število medijskih objav) in kvalitativne kazalnike (zadovoljstvo udeležencev z vsebino projektnih aktivnosti, zadovoljstvo deležnikov z informiranostjo o projektnih aktivnosti, zadovoljstvo udeležencev z rezultati in učinki aktivnosti). Po preteku določenih časovnih faz je potrebno kazalnike sprotno ovrednotiti, prav tako je ob koncu procesa potrebno zapisati evalvacijsko poročilo, ki vključuje predhodno stanje, izvedene aktivnosti in ukrepe za izboljšanje ter akcijski načrt za nenehno izboljševanje kakovosti dela. Evalvacijsko poročilo naj bo opremljeno tudi s SWOT analizo (Prednosti - Strengths, Pomanjkljivosti - Weaknesses, Priložnosti - Opportunities, Nevarnosti - Threats).

3. CILJNE SKUPINE

Ciljne skupine metodologije so mladi manjšinski pripadniki, ki zaradi različnih zgodovinskih ekonomskih, socialnih ali kulturnih razlogov živijo izven svojih matičnih držav. Pri mladih pripadnikih se pojavljajo individualne in sistemske ovire pri vključevanju v izobraževalne in druge aktivnosti, povezane s slabim dostopom do informacij in financiranjem, jezikovnimi in –družbeno-kulturnimi ovirami ter težavami z uveljavljanjem pridobljenega znanja. Težave dodatno poglablja slab medgeneracijski prenos jezika, kulture in običajev, pomanjkanje razumevanja in prepletanja individualnih ter kolektivnih identitet in ohranjanje ter razvijanje manjšinske kulture, ki pripadnikom nudi različne kulturne, ekonomske in izobraževalne možnosti tako na trgu delovne sile kot tudi v vsakdanjem življenju.

Mladi manjšinski pripadniki se povezujejo v različna manjšinska društva in organizacije, manj pa v mladinske centre in ostale kulturne organizacije, zato je potrebno vzpostaviti kanale informiranja in komuniciranja, ki zajemajo tako manjšinske organizacije kot tudi mladinske centre, šole, kulturne organizacije in ostale nevladne organizacije, ki združujejo mlade manjšinske pripadnike in ostale mlade. Pri tem je pomembno sočasno vzpostaviti tudi kanale informiranja in obveščanja tistih pripadnikov, ki se ne združujejo v strukturirane oblike povezovanja.

4. PRIPOROČENA VELIKOST IN STRUKTURA SKUPINE

Skupine naj bodo velike od 6 do 15 udeležencev, velikost naj bo prilagojena delu, strukturi in vsebini izobraževalnih delavnic. Srečanja z odločevalci naj se pod vodstvom mentorja oz. mladinskega delavca raje udeleži več ljudi, prav tako neformalnih povezovanj in druženja. Za organizacijo aktivnosti oz. dogodkov pa naj se raje oblikuje projektna skupina. Delo v manjših skupinah je načeloma bolj obvladljivo, konkretno, poglobljeno in dosega boljše rezultate, še posebej kadar gre za uravnoteženo skupino tako glede znanja, starosti in interesov. Takšne skupine so primerne tudi za metodo »train the trainers«, v kateri izobraževalci metodološko prenašajo svoje znanje, ki ga bodo usposobljeni udeleženci lahko sistematično prenašali dalje. V večjih skupinah je treba dodatno motivirati in v aktiven proces vključiti pasivne pripadnike, to pa lahko dosežemo z razdelitvijo na manjše podskupine, kar je primerno pri delavnicah s praktičnim segmentom dela ali s prvotnim vključevanjem bolj samozavestnih pripadnikov skupine, kar posledično pripelje do vključevanja ostalih.

5. IZVEDBA / POSTOPEK

PRVA FAZA: Priprava celovite KVALITATIVNE IN KVANTITATIVNE ANALIZE POTREB MLADIH MANJŠINSKIH PRIPADNIKOV, ki vključuje identifikacijo položaja, organiziranost in samoiniciativnost pripadnikov, manjšinskih skupnosti in organizacij. Analiza potreb naj temelji na kvantitativni in kvalitativni metodologiji, vključuje pa naj poglobljeni pregled literature, poročil ter sistematično kategorizacijo zbranih izkušenj in mnenj mladinskih organizacij, manjšinskih društev, sorodnih nevladnih organizacij ter nacionalnih in evropskih organov, ki delujejo na področju varstva manjšin, še posebej v segmentu mladih. Za instrument se lahko uporabi vprašalnik, z intervjuji strokovnjakov pa se lahko pridobi poglobljene informacije o obravnavanem problemu. Ključni poudarki pri analizi naj se nanašajo na:

- povezovanje mladih med manjšinskim in večinskim prebivalstvom,
- povezovanje mladih z različnimi organizacijami na lokalni ravni,
- dialog z odločevalci na lokalni, nacionalni in evropski ravni,
- izkoriščanje potencialov mladih manjšinskih pripadnikov.

Trajanje procesa: 1-3 mesece, vključeni: mladi manjšinski pripadniki, ostali mladi, predstavniki mladinskih in manjšinskih organizacij, drugih nevladnih organizacij, strokovnjaki, odločevalci.

DRUGA FAZA: IZVEDBA IZOBRAŽEVALNIH DELAVNIC pri tistih vsebinah, kjer manjšinski pripadniki izkažejo največji interes. Delavnice so lahko interdisciplinarne, pomembno je, da vključujejo različne mladinske strokovnjake in člane manjšinske ter večinske skupnosti. Pomemben segment pri izvajanju delavnic je proces aktivnega in sistematičnega obveščanja in vključevanja večinskega prebivalstva ter sodelovalnega učenja, s katerim vabimo tudi pasivne pripadnike in mlade večinskega prebivalstva. S tem spodbujamo skupno ustvarjalnost, dobre odnose in sposobnost razumevanja, povezovanja in delovanja na osnovi znanj o različnih kulturah ter zmožnostih uspešnega vzpostavljanja, ohranjanja in razvijanja odnosov z ljudmi različnih kultur. Namen izobraževalnih aktivnosti je spodbuditi aktivno državljanstvo, pridobiti veščine in spretnosti za trg dela, povezati mlade manjšinske pripadnike z ostalimi mladimi, omogočiti aktivno vlogo pripadnikov v družbi in njihovo osebno izpolnitev. Na takšen način spodbudimo večsmerni proces pretoka informacij in znanj ter krepimo učinke delovanja.

Izvedba: Navedena faza zajema izvedbo najmanj desetih izobraževalnih delavnic. Posamezna delavnica naj traja do 120 minut. Vsebina delavnic se izbere glede na največji interes med manjšinskimi pripadniki (npr. kulturna dediščina in manjšinski turizem, manjšinska kultura in umetnost, digitalne in medijske umetnosti, turizem in kulturna dediščina, projektno vodenje in podobno). Delavnice izvedejo

strokovnjaki določenega področja ob skupnem sodelovanju z udeleženci (upoštevanje predlogov, želja in izvedbe delavnice – participativni pristop). Vsebine delavnic se lahko prepletajo in vzajemno navezujejo, strokovnjaki ob konkretnem prenosu znanja venomer izpostavljajo tudi skupne vrednote vključujoče družbe (kot je na primer ta, da kulturne razlike bogatijo in združujejo). Trajanje procesa: 3–6 mesecev.

TRETJA FAZA: IZBOR PRIMERNIH VSEBIN (KULTURNA DEDIŠČINA IN MANJŠINSKI TURIZEM): Ob tem izpostavimo, da naj bo neformalni odnos mladinskih delavcev in učiteljev sestavni del neformalnega izobraževanja. Tak naj bo prisoten ves čas trajanja izobraževalnega procesa. Mladinski delavec spodbuja mlade, da se čim bolj odpirajo, poistovetijo in povezujejo tudi na osnovi predstavitve lastnih izkušenj. Mladinski delavci, učitelji, mentorji in izobraževalci naj venomer izpostavljajo svojo osebnost pred strokovnim znanjem, naj pripovedujejo anekdote in naj jasno izpostavijo tudi svoje življenjske dileme. S tem bodo soustvarili občutek varnosti, odprtosti in pristopnosti. Izobraževalne delavnice naj bodo tudi terenske, že sama sprememba okolja lahko doseže velike učinke.

Pri izbiri določenih vsebin je treba najprej dobro poznati svoje okolje in svojo kulturno dediščino. Vloga kulturne dediščine je izredno pomembna, saj na njej temelji tudi manjšinski turizem. Vsako mesto ima svojo zgodovino in kulturo, na podlagi katerih se je mesto razvilo, ima svoje običaje in

dogodke, ki so ga zaznamovali in ki ga še vedno zaznamujejo. Prebivalstvo in gostje se s temi običaji spoznavajo, ponotranjajo različno materialno in nematerialno kulturno dediščino ter se posledično izobražujejo. Po modelu turističnega vodenja naj se skupina odpravi raziskovat lastno mesto. Tako bodo pripadniki spoznavali kulturno dediščino svojega mesta in jo ponotranjili.

V okoljih, kjer je manjšinska kulturna dediščina le manjši del večinske, se izberejo primerne 'manjšinske turistične poti' – zgodovinske točke. V okoljih, kjer je manjšinska kultura bolj zastopana ali celo dominantna, se da večji poudarek sobivanju dveh ali več kultur. Pomembno je raziskovati vpliv manjšinske kulture na lokalno okolje – vpliv glasbe, literature, arhitekture, načina komunikacije, jezika ter delovanja manjšinskih pripadnikov, ki so v lokalnih skupnostih na tak ali drugačen način pustili določen kulturni ali zgodovinski pečat. Predvsem naj pripadniki s pridom izkoriščajo svoje prirojeno poznavanje več kultur in jezikov ter venomer izpostavljajo njihovo povezovalno komponento.

Smiselna je tudi organizacija izleta v kakšen bližnji kraj. Lahko se organizira tematski izlet v naravo. Tudi glasba ima pomembno vlogo pri povezovanju. Naj imajo vse delavnice čim več primerne glasbene podlage, s katero se mladi poistovetijo. Smiselno je obiskati tudi kakšen kulturni dogodek, ki se v tem času izvaja v okolici. Kultura je venomer odličen temelj tako za nov turistični izdelek kot tudi za obstoječi izdelek, ki bo predstavljen na drugačen način. Kultura je odlična izobraževalna vsebina za razvoj različnih kompetenc. Takšno terensko delo ob različnih spomenikih kulturne dediščine je odlično izhodišče tudi za fotografske, likovne, književne in mnoge druge delavnice ali ostale aktivnosti.

Izvedba: najmanj 10 različnih delavnic, 6-15 mladih pripadnikov.

ČETRTA FAZA: POVEZOVANJE NA RAZLIČNIH RAVNEH MED RAZLIČNIMI VRSTAMI ORGANIZACIJ MLADIH na lokalni, nacionalni (ali evropski ravni), kar je priložnost za izdelavo novih ali za korekcijo starih strateških usmeritev, prenos različnih dobrih praks in novih metod v vsakodnevne aktivnosti, predvsem z večjo usmerjenostjo v ciljne skupine. Ob tem lahko ustvarjamo tudi nove pobude. Navedena faza zajema oblikovanje različnih učnih programov in vsebin, krepitev kakovosti izobraževalnih programov z aktivnim spodbujanjem in ozaveščanjem mladih ter izboljšanje njihovega osebnega razvoja in poklicnih priložnosti. Faza vključuje razprave in okrogle mize med udeleženci in relevantnimi deležniki (Europe café pristop), kjer se soočajo in izmenjavajo različna mnenja in pogledi na dano problematiko (mladi manjšinski pripadniki in ostali mladi, mladi manjšinski pripadniki in strokovnjaki, mladi manjšinski pripadniki in predstavniki različnih organizacij). Navedena faza vključuje tudi neformalna druženja med vključenimi udeleženci, kot je na primer organizacija kulturnega dogodka turističnega izleta ali participativne animacije. Izvedena naj bodo najmanj 3 srečanja in neformalna druženja. Trajanje procesa: 2-3 mesece.

PETA FAZA: DIALOG Z ODLOČEVALCI. Sklop zajema dialog med mladimi manjšinskimi pripadniki (in predstavniki njihovih organizacij) ter predstavniki odločevalcev na lokalni (občine, uradi, javni mladinski centri), nacionalni (ministrstva, uradi za manjšine, mirovni inštitut, predstavniki državnega zbora) ter evropski ravni (predstavniki evropske komisije oziroma evropskega parlamenta). Namen je vzpostavitev dialoga z odgovornimi za manjšinsko politiko v povezavi z lokalnimi, nacionalnimi in vseevropskimi temami in politikami, ki zadevajo mlade pripadnike (oblikovanje iniciativ, smernic in bodočih politik na področju manjšin, določitev dobrih praks, predloge financiranja projektov in aktivnosti za manjšine, vzpostavitev mreže manjšinskih organizacij, prenos dobrih praks z različnih tujih institucij, zaposlitvene in poklicne možnosti in krepitev ključnih kompetenc.

Izvedba: najmanj 3 sestanki na leto, vključenih ne več kot 6 udeležencev.

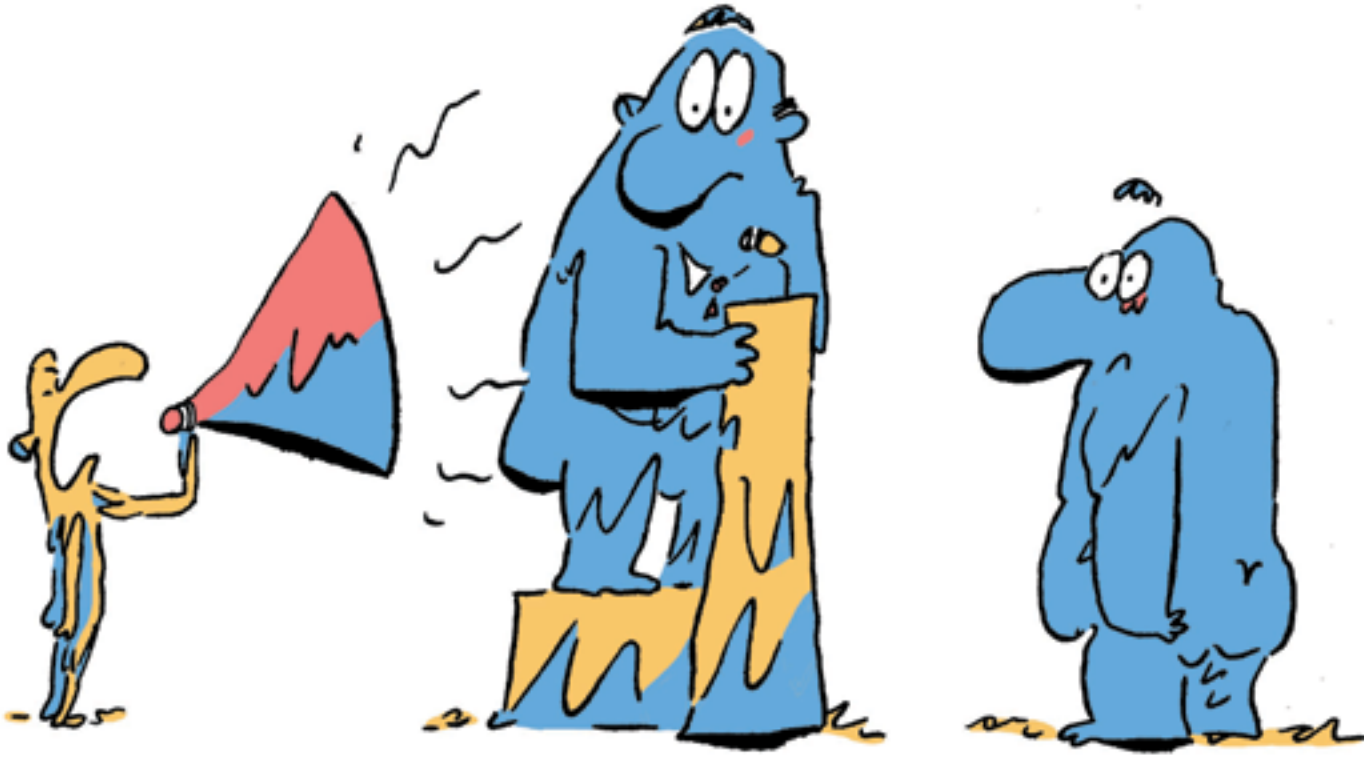

ZAKLJUČNA FAZA: SISTEMSKO IN INOVATIVNO INFORMIRANJE ter komunikacija z javnostjo tako na lokalni kot tudi nacionalni ravni, z vključevanjem in povezovanjem različnih deležnikov (mladinske organizacije, manjšinska društva, občine, uradi, mediji).

Navedeno je moč doseči z ORGANIZACIJO ZAKLJUČNEGA SREČANJA (razstave, konference, dogodka, koncerta, okrogle mize), na katerem bodo predstavljeni učni izidi ali konkretni izdelki izobraževalnih delavnic ter proces socialnega vključevanja pripadnikov v aktivnosti usposabljanja. Posebno vlogo za kakovostno razširjanje aktivnost predstavlja močna vključenost lokalnih organizacij (mladinski centri, sorodne nevladne organizacije, občine, podjetja), ki imajo močno mrežo med lokalnimi prebivalci, ter vključenost uglednih in priljubljenih strokovnjakov in izvajalcev delavnic, s katerimi se lahko dvigne prepoznavnost aktivnosti na obravnavanih področjih ter spodbudi interes širše javnosti. Za namen ozaveščanja o problematiki se lahko oblikujejo sporočila za promocijo aktivnosti (fotografija, risba, strip, misel, verz, vprašanje), ki se jih v obliki razglednic pošilja na naslove različnih deležnikov, organizacij in ciljne javnosti. Na ta način se pripomore k zagotavljanju trajnosti ter informiranosti javnosti z rezultati in učinki, ki so nastali skozi izobraževalni proces.

Izvedba: 1 zaključni dogodek z več vabljenimi gosti (več kot 30 udeležencev).

KOMPAS ZA MLADE

...ALI KRATKI NASVETI ZA MLADE

- Bodi solidaren z vsemi ranljivimi skupinami in jim pomagaj, da se vključijo v družbo.
- Izkoristi prednosti večkulturnega okolja za spoznavanje različnih kultur.
- Razišči kulturo in tradicijo svojega lokalnega okolja.
- Izkoristi poznavanje različnih jezikov za boljše zaposlitvene možnosti.
- Vključi se v svojo lokalno skupnost ter se poveži z različnimi organizacijami.
- Bodi pobudnik lastnih iniciativ, projektov in aktivnosti.
- Ne bodi suženj sodobnih tehnologij in socialnih omrežij.

O PROJEKTU

...IN SEZNAM VKLJUČENIH ORGANIZACIJ

Glavni cilj 16-mesečnega mednarodnega projekta je vzpostavitev manjšinskega partnerskega sodelovanja ter oblikovanja inovativnih pristopov in pripomočkov na področju ustvarjalnega manjšinskega turizma in kulturne dediščine, s katerimi prispevamo k spremembam praks in smernic za večjo socialno vključenost mladih manjšinskih pripadnikov nekdanje Jugoslavije na področju Slovenije, Hrvaške in Srbije.

Organizacije, ki izvajajo programe za mlade manjšinske pripadnike, se soočajo s slabim interesom in motivacijo mlajših pripadnikov za neformalno izobraževanje in priložnostno učenje, s katerima bi mladi pripadniki izboljšali svoja znanja, kompetence in veščine ter posledično prispevali k izboljšanju svojih samoiniciativnosti ter poklicnega razvoja. Navedeno je povezano z upravljavskimi in organizacijskimi sposobnostmi manjšinskih in drugih organizacij, ki se soočajo s pomanjkanjem strokovnega in proaktivnega kadra za poučevanje, togimi in zastarelimi pristopi ter pomanjkanjem primernih in inovativnih programov za mlade pripadnike.

Posebne težave manjšinskim organizacijam predstavlja začetek sodelovanja, medsektorskega povezovanja in ustvarjanja sinergij z javnimi in zasebnimi mladinskimi organizacijami, centri in uradi na lokalni in nacionalni ravni. Mladim pripadnikov pa težave povzročata povezovanje in druženje z mladimi iz večinskega prebivalstva. Dodatno se pri mladih pripadnikih z območja nekdanje Jugoslavije pojavljajo individualne in sistemske ovire pri vključevanju v izobraževalne dejavnosti, ki so povezane z dostopom do informacij in financiranja, jezikovnimi in družbeno-kulturnimi ovirami ter težavami z uveljavljanjem pridobljenega znanja.

V projektu smo izvedli dve projektni mednarodni srečanji, organizirali tri multiplikativne dogodke za promocijo rezultatov ter aktivno vključili več kot trideset mladih manjšinskih pripadnikov iz sodelujočih držav, ki so izboljšali svoja znanja, kompetence, samoiniciativnost, samozavest in podjetništvo.

Glavni cilj projekta je bilo oblikovanje treh intelektualnih rezultatov:

MANJŠINSKA VIDEOTEKA: Gre za spletno izobraževanje na področjih ustvarjalnega manjšinskega turizma in kulturne dediščine, ki vključuje več sklopov video predavanj na področju prožnih in sodobnih pristopov pri ohranjanju manjšinske kulturne dediščine, promocije manjšinske kulture, ustvarjalnega manjšinskega kulturnega turizma, medkulturnega in poslovnega komuniciranja ter vodenja projektov v kulturi.

NAŠA KULTURA V NAŠEM MESTU: Vodnik po manjšinskih točkah v lokalnih skupnostih, brošura s turističnimi zemljevidi po različnih manjšinskih znamenitostih, osredotočena na medsebojne vplive manjšinske in večinske kulture.

Pričujoča publikacija **MANJŠINSKI KOMPAS**.

Vključene organizacije:
ZAVOD BURJA: www.zavod-burja.si
HKPD MATIJA GUBEC TAVANKUT: www.hkd-matija-gubec.com
DRUŠTVO STUDIO B: www.udrugastudiob.hr
CENTER ZA MLADE CEZAM RUŠE: www.cezam.org
CELJSKI MLADINSKI CENTER: www.mc-celje.si

LITERATURA

- Resolution on the Inclusion of Minority Youth in the European Union Parliament Election Process, dostopno na: http://www.yeni.org/wp-content/uploads/2019/05/Resolution-on-the-Inclusion-of-Minority-Youth-in-the-European-Union-Parliament-Election-Proces.pdf
- Resolution on Key Issues Concerning European Youth, http://www.yeni.org/wp-content/uploads/2018/06/Resolution_On-Key_Issues_Concerning_European_Youth_en.pdf
- The Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe (JEMIE), dostopno prek: https://www.ecmi.de/publications/jemie
- Minorities, indigenous peoples and territorial governance, dostopno http://www.eurac.edu/en/research/autonomies/minrig/projects/Pages/default.aspx
- Priručnik za ulazak u svijet rad / Priročnik za vstop na trg delovne sile, projekt ZG – KOMPAS – Kompetencije Aktivnih Sudionika obrazovanja, dostopno prek: https://www.zagreb.hr/en/zg-kompas-kompetencije-aktivnih-sudionika-obrazova/136956
- Kennedy Declan (2016), Pisanje in uporaba učnih izidov, Praktični vodnik.
- Finančni mehanizem EGP in Norveški finančni mehanizem, 2009 – 2014 v Sloveniji, Sodelujmo za skupne cilje / Working togheter for towards common goals.

BURJA
KULTURNO IZOBRAŽEVALNI ZAVOD

Udruga Studio B

MATIJA GUBEC

ZM

MCC
celjski mladinski center
prostor svobodnih idej in druženja

MANJŠINSKA MLADINOTEKA

Erasmus+

MOViT

www.zavod-burja.si/manjsinska-mladinoteka